Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | הײנט 10 זײטען

נײער פאלקסבלאט

№ 252 | Łódź, Poniedziałek, 31 października 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, א׳ מרחשון תרצ״ג | № 252

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל.

בלוטיגע גאסען=קאמפען אין לאנדאן

דעמאנסטראציעס פון ארבייטסלאזע — טערארר אין די גאסען

קאמף מיט דער פאליציי — מארש צום קעניגליכען פאלאץ

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.).

היינט נאכמיטאג האט זיך אויפ׳ן פלאץ טאר־פאלגאר אנגעהויבען די דעמאנסטראציע פון די ארבייטסלאזע.

ס׳האבען דעמאנסטרירט אנ׳ערך 10 טויזענד מאן.

בעת די רעדעס אויפ׳ן מיטינג איז געווען רוהיג. דערנאך האבען די דעמאנסטראנטען איבער־געריסען דעם פאליציי־קארדאן און געפרובט אריין אין דער דאונינגס־סטריט, וואו ס׳געפינט זיך דער פארלאמענט און דאס אויסערן־מיניסטעריום.

אויפ׳ן וועג האבען זיי איבערגעקעהרט פריוואטע אויטאס, און אויסגעהאקט שויבען אין עלע־גאנטע שניידער־מאגאזינען.

עס איז ענטשטאנען א פארמעלער קאמף צווי־שען דער פאליציי און די דעמאנסטראנטען.

ווען דער פאליציי איז געלונגען אוועקצוטרייבען די דעמאנסטראנטען פון דאונינגס־סטריט, האבען זיך די לעצטע אוועקגעלאזט אין בוקינגהאם, וואו ס׳געפינט זיך דער קעניגליכער פאלאץ.

די דעמאנסטראנטען האבען דערקלערט, אז זיי וועלען אויסהאקען די שויבען פון פאלאץ.

פאליציי האט זיך בענוצט מיט בלאנקע שווער־דען.

עס זענען דא פיל פערוואונדעטע פון ביידע צדדים.

בלוטיגער צוזאמענשטויס אין האמבורג

צווישען היטלעריסטען און רייכסבאהנער

האמבורג, 30 (ספ. טעל.).

עס איז דא פארגעקומען א צוזאמענשטויס צווישען היטלעראווצעס און רייכס־באהנער.

איין היטלעריסט איז געפאלען טויט.

פיל זענען פערוואונדעט געווארען.

מוראדיגע לופט־פליה־קאטאסטראפע

צוויי מענשען פערברענט געווארען אין דער לופט

בערלין, 30 (ספ. טעל.).

דער דייטשער פאסט־אעראפלאן „דע־2009“, וואס האט קורסירט צווישען לאנדאן—קעלן האט זיך אין דער לופטען אנגעצונדען און איז פער־ברענט געווארען.

ברענענדיגערהייט איז ער אריינגעפאלען אין קאנאל לאמאנש.

דער פליהער און דער מעכאניקער זענען פער־ברענט געווארען.

עקספארט פון א״י=פאמעראנצען קיין סאוויעט=רוסלאנד

ירושלים, (י.ט.א.) אין קאנסטאנטינאפאל זענען געפיהרט געווארען פערהאנדלונגען צווישען פארשטעהער פון דער יפו׳ער האנדעלס־קאמער און דעם רעפרעזענטאנט פון סאוויעטישען האנ־דעל אין טערקיי, וועלכער איבערוואכט די סאוויע־טישע האנדעלס־אינטערעסען אין נאהענטען מזרח.

אין רעזולטאט פון די פערהאנדלונגען וועט סאוויעט־רוסלאנד אימפארטירען א געוויסען סכום א״י־אראנזשען.

שלעגערייען צווישען סטאלי=ניסטען און טראצקיסטען

אויף די פערזאמלונגען אין ווארשא

ווארשא, 30 (טעלעפאניש)

זייט עטליכע טעג קומט פאר קריגערייען צווישען די פוילישע קאמוניסטען. אויף די פער־זאמלונגען קומען פאר געשלעגען צווישען די סטא־ליניסטען און טראצקיסטען — ס׳זענען דא פיל פערוואונדעטע.

מאקדאנאלד פארט דאנערשטאג קיין גענף

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.)

מאקדאנאלד פאהרט דאנערשטאג קיין גענף, כדי אנטיילצונעהמען אין דער ענטוואפנונגס־קאנפע־רענץ.

ער האט בדעה אונטערצונעהמען אנ׳ענער־גישע אקציע פאר׳ן שנעלען רעאליזירען די ענט־וואפנונגס־פאסטולאטען, האבענדיג פערזיכערט די אונטערשטיצונג פון מוסאליני׳ן און פון הובער׳ן.

וואולפין בעפרייט געווארען

אלס רעזולטאט פון דער אמנעסטיע

ווילנא, 30 (טעלעפאניש)

אין רעזולטאט פון די אמנעסטיע איז וואולפין בעפרייט געווארען.

קאנצלער פאן־פאפען

האלט א רעדע פאר האנדווערקער־מייסטער אין בערלין

די בעאמטענשאפט פון דער א״י־רעגירונג לויט דער נאצ־יאנאלער אנגעהעריגקייט

ירושלים (יט״א) לויט איצט פערעפענט־ליכטע סטאטיסטישע דאטען בעשעפטיגט די א״י־רעגירונג אין איהר אונמיטעלבארער אדמיניסטראציע 445 בעאמטע, דערפון 234 ענגלענדער, 83 איינ־געבוירענע קריסטען, 65 מוזולמענער און 63 יודען.

די אראבישע פרעסע ערקלערט, אז די דא־זיגע איינטיילונג איז נישט גערעכט. לויט א גע־רעכטער פראפארציע, האלט די אראבישע פרעסע, וואלט די בעאמטענשאפט געדארפט בעשטעהען פון 234 מוזולמענער, 148 ענגלענדער, 42 יודען און 21 נישט־ענגלישע קריסטען.

שארפער אנגריף געגען פראנקרייך און פוילען

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.).

דער ענגלישער זשורנאליסט גראווען האט אפ־געדרוקט אין דער צייטונג „אבסערווער“ א זעהר שארפען ארטיקעל, אין וועלכען ער טרעט ארויס זעהר שארף געגען פראנקרייך און געגען פוילען.

צווישען אנדערען זאגט ער זיך ארויס פאר א רעוויזיע פון די פוילישע גרעניצען.

מוסאליני... קאפויער

א שפאנעל־נייערגעדאנק פון דעם איטאליענישען דיקטאטאר

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.).

מוסאליני האט אין אנ׳אינטערוויא פאר אן ענגלישער צייטונג דערקלערט, אז א צו־לאנגער שלום איז א סכנה פאר דער וועלט.

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5

פראנט, 2־טער שטאק

פערשידענע קאמגארנס

ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער

אויף אנציגער און פאלטענס

ווי אויך די מאדערנסטע דאמען־שטאפען אויף פאלטענס און קאסטיומען

מיט 30% בילליגער

קומט און איבערציגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאר

אין פראנט, II שטאק

אויגען=קליניק

מיט שטענדיגע בעמען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעל. 72=221

נעהמט אן שטענדיגע אויגען־קראנקע (צוועק אפע־ראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9—1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד. 409I

פאר גאלד, בריליאנטען

און לאמבארד־קוויטען

צאהלט די העכסטע פרייזען

אליזאר פיאלקא, פיעטריקאווער 7

ווארנונג!

אזוי ווי עס האבען זיך בעוויזען אין גאס וועקסלען מיט מיין אונטערשריפט ל. גאלדשטיין זגערזשער 5, ערקלער איך עפענטליך, אז איך האב קיין שום וועקסלען נישט אויסגעשריבען און ווארן אזעלכע נישט צו נעהמען ווייל זיי זענען פאלשע.

מיט אכטונג

ל. גאלדשטיין, זגערזשער 5.

שבועה דאורייתא.

מיטוואך, דעם 2־טען נאוועמבער 1932, 9 א זייגער פריה וועט שווערען אין דער אלט־שטעטישער שוהל, וואלבארסקא 20

שמערל אבליגארסקי,

פראנציסקאנער 36, וועגען א סכסוך אויף 320 זל., וואס קומט איהם נישט. די שבועה קומט פאר לויט אן אורטייל פון ארבייטס־געריכט.

רייזל בריטבארט, פולנאצנא 25 999Z

„לינת=הצדק“ לאדז צעגעלניאנא 17

דער פיזיקאלישער טעראפישער קאבינעט

איז טעגליך טעטיג פון 11—1 און 4—6 אווענד און געפינט זיך אונטער׳ן אויפזיכט פון א דאקטאר־ספעציאליסט. קווארץ־לאמפען, דיאטערמיע, סאללוקס, עלעקטרישע בעדער.

צו דער חתונה פון ה׳

דוד ווייסהאוז

מיט פרל. רוזשא פוקס

ווינשען א הארציגען מזל־טוב

י. רעדער און פרוי.

צו דער חתונה פון ה׳

אלעקסאנדער פוקס

מיט פרל. אסתר סינייקא

ווינשען א הארציגען מזל־טוב

י. רעדער און פרוי. 699Z

בברכת מזל־טוב חמה ולבבית הנני מברך את חברי

יוסף יצחק פרנקל

לארושיו את בחירת לבו

מרת מלכה פנצער

(במודליבורזיץ)

יהא עתידכם מזהיר.

משה הערשקאוויטש.

Dr. Wajnberg

ספעציאליסט פון הארץ־ און לונגען־קראנקהייטען

ציגעל־גאס 11, טעל. 126-02

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אווענד

שארפער ארויסטריט פון דעפ.ווישליצקי אויף דער נעכטיגער קאנפערענץ פון פרעזעסעז פון יודישע סוחרים-פעראיינע

וו א ר ש א, 30 (טעל.)
אין צענטראלען סוחרים-פעראיין איז היינט פארגעקומען א קאנפערענץ פון אלע פרעזעסען און וויצע-קאנסולאטען פון די יודישע סוחרים-פעראיינען אין פוילען. פון לאדז זענען פערטרעטען: פרעזעס יוליוש לעווענשטיין (פון סוחרים-פעראיין פיעטרקאווער 73) און פרעזעס אינגוש. פראשקער (פון צענטראלען סוחרים-פעראיין).

א גרויסע איבעראשונג איז געוועזן די רעדע פון דעפ. ווישליצקי, וועלכער האט שארף קריטיקירט די רעגירונג און איהר פאליטיק בנוגע דעם יוד. האנדעל. אלע הנחות אין האנדעל, האט געזאגט דעפ. ווישליצקי, ווערען צוניטש געמאכט צוליב די נייע לאסטען, וואס ווערען ארויפגעלייגט אויפ'ן מסחר, דאס בעגינסטיגען פון איין זייט די לאנדווירטשאפט, און פון דער צווייטער זייט, דאס בעשווערען דעם האנדעל, איז ניטש קיין קאנסעקווענטע פאליטיק פון די רעגירונג.

בעזונדערס האט דעפ. ווישליצקי שארף אנגעריפען די רעגירונג צוליב דעם צוריקציהען דעם דעקרעט וועגען זונטאג-רוה. דעפ. ווישליצקי האט פערענדיגט זיין רעדע מיט די ווערטער: מ'זאגט, אז פוילען איז א רעגירונג פון דיקטאטור, אבער דאס איז ניטש קיין רעגירונג פון דיקטאטור, נאר א רעגירונג פון שיואכקייט, איך האב עס ביז איצט געזאגט דער רעגירונג און איך וועל עס איהר וויטער זאגען. צום סוף האט דעפ. ווישליצקי ארייגעטראגען א פארשלאג, צו שאפען א העכערען יודישען ווירטשאפטליכען ראט פאר די פראבלעמען פון יודישען סוחר'טום.

די רעדע פון דעפ. ווישליצקי איז געוועזן אנ'איבעראשונג פאר די אנוועזענדע אויף דער קאנפערענץ.

נאך דעפ. ווישליצקי האבען גערעדט נאך איינינע רעדנער. די קאנפערענץ וועט זיך ענדיגען היינט אין אווענד.

יודיש טעאטער פילהארמאניע
אנפירונג: א. בעזמאן און א. שטאקפעדער

1912 — 1932

זונטאג, דעם 6. נאוועמבער, 9 אווענד
קומט פאר דער 20-יעהריגער יובילייע
פון בעליבטען כאראקטער-קאמיקער
ש. צווייליך
מיט אנטייל פון די: בעליבטע סוברעטין **רעגינא צוקער**
און בעריהמטען ארטיסט און זינגער **הערמאן פעניגשטיין**
די בעזו. ארטיסטען: בערטא זאסלאווסקא, חווא שטאקפעדער, ליזא שלאסבערג, ל. געטליכערמאן, קארל צימבאליסט, א. אייזענבערג, יוסף נייווירט.
עס ווערט ספעציעל אויפגעפיהרט
א נייע שלאגער-אפערעטע
דורך הערמאן פעניגשטיין.
צומשלום א איבעראשונגסארן טעאטער-עולם!
איינצעלהייטען לעזט אין די לעצטע אנאנסען,
ס'נעמט אויך אנטייל דער בעל-יובל דער בעליבטער קאמיקער ש. צווייליך אין זיין רעפערטואר

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר
אוירען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)
טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2.
אין כעלמי פון 8—9 פריה.

דרום-אפריקאנער אינדוסטריעלער
שרייבט אן אין זיין צוואה 1000 פונט פאר'ן קרן-היסוד

יאהאנעסבורג (יט"א) מיטוואך, פאליע וואך איז דא געשטארבען דער אינדוסטריעלער חיים הערצענשטיין אין עלטער פון 85 יאהר. דער פערשטארבענער האט אין זיין צוואה פערשריבען טויזענד גאלד-פונט פאר דעם קרן-היסוד. הערצענשטיין, וואס איז געוועזן אונפערהייראט, האט אין משך פון עטליכע צעהנדליג יאהר געלעבט אין פערשידענע טיילען פון דרום-אפריקע. חוץ דעם לעגאט פאר קרן-היסוד האט דער פערשטארבענער אפגעשריבען 5000 פונט פאר דער יאהאנעסבורגער סי נאגאגע, 1500 פונט פאר דעם רבנים-סעמינאר און קלענערע סומען פאר לאקאלע פילאנטראפישע אינסטיטוציעס.

פראטעסט אין טשעכאסלאוואקישן פארלאמענט
נעגען דעם יודען-פיינדליכען בריף פון דער טשעכאסלאוואקישער געזאנדשאפט אין וואשינגטאן

פראג, (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון טשעכאסלאוואקישען פארלאמענט האט דער דעפוטאט פון דער יודישער פארטיי ד"ר אנגעלא גאלדשטיין זיך געווענדעט צום אויסערן-מיניסטער ד"ר בענעש מיט אנ'אינטערפעלאציע וועגען דעם בריף פון דער טשעכאסלאוואקישער געזאנדשאפט אין וואשינגטאן, וואס איז צירקולאריש צושיקט געווארען צו די האנדעלס-קאמערן. אין דעם דאזיגען בריף ווערט, ווי בעקאנט, געראטען די פעראינטערעסירטע קרייזען, אז אין פראגען פון טאריף און פאטענטען זאלען זיי זיך ווענדען צו וואשינגטאנער אדוואקאטען און ניטש צו די ניו-יארקער, צווישען וועלכע עס זענען דא פיל יודען, מחמת די יודישע אדוואקאטען ווערען נישט געהן געוועהען אין די ענטשפרעכענדע אמטען.

דעפ. ד"ר גאלדשטיין האט אין זיין אינטערפעלאציע אנגעוויזען, אז דער בריף פון דער וואשינגטאנער געזאנדשאפט האט א טענדענץ, וואס איז געגען דער אמעריקאנער קאנסטיטוציע און בעליידיגט טיילען פון דער אמעריקאנער בעפעלקערונג, וועלכע האבען אונטערשטיצט די פרייהייטס-קאמפען פון טשעכישען פאלק. אזא האנדלונג מוז ווירקען אויפרעגענד. דער בריף, האט ד"ר גאלדשטיין אונטערגעשטראכען, בעליידיגט אויך די יודישע בעפעלקערונג אין טשעכאסלאוואקיי, וועלכע מוז פראטעסטירען געגען בעהאנדלונג פון האנדעלס-פראגען פון ראסען-שטאנדפונקט.

סטאטיסטיק פון יודישע אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען אין ארץ-ישראל

ירושלים (י. ט. א.) אויף דער לעצטענס אין ירושלים אבגעהאלטענער יעהרליכער פערזאמלונג פון אינדוסטריעלער-פערבאנד איז געווארען מיטגעטיילט, אז אין איצטיגען מאמענט ווערען אין די יודישע אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען אין א"י בעשעפטיגט העכער 12,000 יודישע ארבייטער. יודישע פאבריקען האבען אין בעריכטס-יאהר פראדוצירט סחורות אין ווערט פון העכער 7 מיליאן דאלאר. דער דורכשניטליכער לוין פון א יודישען אינדוסטריעלען ארבייטער בעטרעפט א דאלאר א טאג. יעהרליך זענען דא מינדעסטענס 300 ארבייטס-טעג. אין בעריכטס-יאהר האבען יודישע אינדוסטריעלער עקספארטירט סחורות קיין אויסלאנד אויף איבער א מיליאן דאלאר. אין א"י זענען איצט דא 161 יודישע פאבריקס-אונטערנעהמונגען, דערפון 140 אין תל-אביב.

ענדערונגען אין דער טעריטאריאלער אדמיניסטראציע פון בירא-בידזשאן

מאסקווע, (יט"א) די סאוויעטישע רעגירונג האט ארויסגעגעבען א דעקרעט, אין וועלכען ביראבידזשאן וועט להבא זיך געפינען אונטער דער דירעקטער אדמיניסטראציע פון ווייט-מזרח'דיגען אויספיהר-קאמיטעט. דער דעקרעט נעהמט נישט ארום דעם קרייז כאבאראווסק, וואס וועט פערבלייבען אנ'אומאפהענגיגע טעריטאריאלע איינהייט.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אווענד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
איינענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: וואקלפארען אויף פלאספוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. אז וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

אויסצייכנונג פון יודישען טעניס-מייסטער פון דייטשלאנד דניאל פרען

בערלין, (י.ט.א.) אין הסכם מיט זיין סטאטוט האט דער דייטשער טעניס-בונד די טעג צום סוף פון טעניס-סעזאן, פערעפענטליכט א ליסטע פון די בעסטע טעניס-שפילער אין דייטשלאנד. געאָרדענט לויט דער רייהע פון זייערע ערפאלגען. די היי-יעהריגע ליסטע נעמט ארום 41 שפילער. דאס ערשטע ארט פערנעמט דער דייטשער מייסטער דניאל פרען, ווי בעקאנט, א יודישער יונגערמאן פון ווילנא.

די אויסצייכנונג פון דניאל פרען דורך דעם טעניס-בונד איז פאר פרען א סאטיספאקציע, היות גראד דער טעניס בונד האט איהם געהאט א געוויסע צייט פערפאלגט מחמת א רכילות'דיגער בעהויפטונג געגען זיין פערזאן.

צוויי יודישע מיטגלידער פון דער נייער טשעכאסלאוואקישער רעגירונג

פראג, (יט"א) אין דער נייער טשעכאסלאוואקישער רעגירונג, וואס איז געבילדעט געווארען דורך דעם געוו. פארזיצער פון דער דעפוטאטען-קאמער מאליפעטר, זענען פערבליבען אויף זייערע פריהערדיגע פאסטענס די מיניסטארען ד"ר א. מייסנער (יוסטיץ) און ד"ר לודוויג טשעך (סאציאלע הילף). ביידע מיניסטארען זענען יודען. ד"ר מייסנער איז רעסיגנירט געווארען אין דער רעגירונג דורך דער טשעכישער און ד"ר טשעך — דורך דער דייטשער סאציאל-דעמאקראטיע.

דער פאקט, דאס די טשעכישע סאציאל-דעמאקראטען פערבליבען ווייטער אין דער רעגירונג, איז נישט אהן בעדייטונג פאר די פאליטיק פון דער „יודישער פארטיי", וואס איהרע ביידע דעפוטאטען ד"ר גאלדשטיין און ד"ר רייס זענען מיטגלידער פון פארלאמענטס-קלוב פון די טשעכישע סאציאל-דעמאקראטען.

פראפ. יצחק מארקאן איינגעלאדען איבערצונעמען יודישע קאטעדרע
אויף דער אוניווערזיטעט אין דארפאט

בערלין, (יט"א) דער ביבליאטעקאר פון דער יודישער קהלה אין האמבורג פראפ. יצחק מארקאן איז איינגעלאדען געווארען איבערצונעהמען די קאטעדרע פאר דער וויסענשאפט פון יודענטום אויף דער ניי-געגרינדעטער יודישער פאקולטעט ביי דער דארפאטער אוניווערזיטעט. פראפ. מארקאן איז פון 1901 ביז 1904 געווען ביבליאטעקאר פון דער קייזערליך-עפענטליכער ביבליאטעק אין פעטערבורג און פון 1917 ביז 1920 דאצענט פון יודישע וויסענשאפטען אויף דער פעטערבורגער אוניווערזיטעט, שפעטער פראפעסאר פון דער ווייסרוסישער אוניווערזיטעט אין מינסק. פון האמבורג טיילט מען מיט, אז דארט האלט מען עס נישט פאר וואהרשיינליך, דאס פראפ. מארקאן זאל אננעהמען די איינלאדונג פון דער דארפאטער אוניווערזיטעט.

נייע מאדעס-מאדעלען אויף די פערד-געיעגען אין בערלין

סאוויעטישער מלוכה-פערלאג
גיט ארויס די ווערק פון ר' יהודה הלוי און אבן-עזרא

מאסקווע (יט"א) דער סאוויעטישער מלוכה-פערלאג „אקאדעמיע" האט בעשלאסען אריינצונעמען אין זיינע סעריעס קלאסישע ווערק א געוויסע צאהל שריפטען פון דער קלאסישער יודישער ליטעראטור פון מיטעל-אלטער. אין דער סעריע יודישע קלאסיקער וועלען אריינגעהען די פאעטישע ווערק פון ר' יהודה הלוי, אבן-עזרא און איבן-גבירול ווי אויך איינינע פילאזאפישע און ביבלישע טראקטאטען פון דער יודישער „גאלדענער עפאכע" אין שפאניען. די רעדאקציע פון די יודישע קלאסיקער האט איבערגענומען אברהם אפרת (עפראס), וועלכער האט איבערזעצט אין רוסיש דעם „שיר-השירים".

אין איהר היסטארישער סעריע וועט די „אקאדעמיא" ארויסגעבען דאס קלאסישע ווערק פון יוסעפוס-פלאוויוס און מאנאגראפיעס וועגען די יודישע פאגראמען בעת די קרייץ-צוגען און פון באגדאן כמיעלניקי'ס באנדעס (גזרת ת"ח ות"ט).

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
גרויסע פרעמיערע
„ציגיינער-ראמאנס"
אין די הויפט-ראלען:
BRYGIDA HELM
JóZEF SCHILDKRAUT
אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג
שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

ראדיא-פראגראם
מאנטאג, דעם 31-טען אקטאבער

11,40 פרעסע-איבערזיכט, 11,50 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט פאר לופט-פליה-קאמוניקאציע 11,58 צייטסיגנאל, 12,10 גראמאפאן-פליטען, 1,20 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט, 3,55 קאמוניקאציע-איבערזיכט, 4 גראמאפאן-פליטען, 4,15 לעקציע פראנצויזיש, 4,30 גראמאפאן-פליטען, 4,40 רעדע ראט, 5 פארטעפיאן-קאנצערט, 6 לייכטע מוזיק, 6,25 אודיציע, 7 פערשידענעס, 7,20 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, רעפערטואר פון די טעאטערן, 7,30 אודיציע, 7,45 ראדיא-פרעסע, 8 פאפולערער קאנצערט, ספארט און ראדיא-פרעסע, 8,15 אווענד-קאנצערט, 10 פאסט-קעסטעל, 10,15 טאנץ-מוזיק, 10,55 מעטעאראלאגישער און פאליציי-קאמוניקאט, 11 טאנץ-מוזיק.

* * *

אויסלאנד

9 שטראסבורג-סימפאנישער קאנצערט, 9,10 וויען-קאמפאזיטארען-קאנצערט, 10,05 לייפציג — קאמפאזיטארען-קאנצערט, 10,35 דאווענטרי — קאמעראל-קאנצערט.

לאדז. 31 אקטאבער 1932

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 31 אקטאבער 1932

10 יאהר פאשיסטישער רעזשים

אין איטאליען קומען פאר גראנדיעזע פייער־ליכקייטען אין צוזאמענהאנג מיט דעם צעהנטען יאהרטאג פון היסטארישען מארש פון די פאשיסטען אויף רוים, וועלכער האט זיך געענדיגט מיט'ן זיג פון די פאשיסטען, מיט דער איינשטעלונג פון דער אייזערנער פאשיסטישער דיקטאטור אין איטאליען און מיט דעם פארטשריט פון דער בעוועגונג, וואס האט זיך פערשפרייט איבער גאנץ איראפע אין פערשידענע פארמען. איטאליען האט זיך אין יענער צייט געפונען אין א מצב פון געוואלדיגען אויפברויז נאכ'ן קריג. די פאשיסטען מעגען איצט מאכען דעם אנשטעל פון כלומרשט גרויסע זיגען, וואס איטאליען האט ארויסגעטראגען פון וועלט־קריג. קיין נצחונות האט איטאליען נישט געהאט, און דער קריג, אין וועלכען דאס לאנד איז געווארען אריינגעצויגען דורך די הערשענדע שיכטען מיט'ן ציל צו בעקומען פון דער שחיטה בעדייטענדע געווינסטען, האט געבראכט דערצו, אז איטאליען איז געווען נישט ווייט, עס זאל קומען צו א באלשעוויסטישער איבערקעהרעניש לויט דעם מוסטער פון רוסלאנד. די קאמוניסטען האבען בעקומען זעהר א גרויסע השפעה, זיי האבען גענומען שפילען די ערשטע ראלע אין דער ארבייטער־בעוועגונג, די ארבייטער האבען איינגעשטעלט אין א רייה ערטער ארבייטער־ראטען, סאוויעטען ווי אין רוסלאנד, און עס האט פיל נישט געפעהלט, אז אין איטאליען זאל קומען דער רעזשים פון סאוויעטען אזוי ווי אין ראטען־פערבאנד.

דער פאשיזם איז געווען די בעוועגונג, וואס איז אויסגעשטעלט געווארען דורך די בורזשואזע שיכטען, און וואס האט געהאט דעם ציל צו מאכען א סוף צו דער הערשאפט פון ארבייטער־קלאס, וועלכער איז געשטאנען נאהענט צו דער מאכט. דער פאשיזם, וואס אין זיין שפיץ האט זיך געשטעלט דער געוועזענער סאציאליסט מוסאליני, האט זיין ראלע ערפילט מיט דער גרעסטער שלימות. ער האט צושמעטערט די ארבייטער־בעוועגונג, אויסנוצענדיג איהר צושפאלטענקייט, האט איינגעפיהרט אין לאנד דיקטאטור און ער הערשט אויף א דיקטאטארישען אופן ביז צום היינטיגען טאג. דער פאשיזם איז געווארען דער רעזשים פון עקסטרעמסטען נאציאנאליזם, פון גרויס־איטאלישע שטרעבונגען און טרוימען, פון אויפרייצען דורך שאוויניסטישע העצעריען, פון האלטען אין צוים דאס פרייע ווארט און דער עיקר די ארבייטער־בעוועגונג, וועלכע איז דער כוח, וואס קאן זיך מיט דער צייט אויפהויבען געגען דער הערשאפט פון די שנאר־צעהמדלער.

אז די פאשיסטישע איבערקעהרעניש איז פאר־געקומען מיט דער ברכה פון דער דעמאלסדיגער איטאליענישער רעגירונג, איז געווען צו זעהען פון איהר גאנצער האלטונג. ווען די פאשיסטען האבען אויפ'ן פריהען נאוועמבער 1922 אנגעקינדיגט א גרויסע דעמאנסטראציע אין רוים, האט די רעגירונג בעשליסענדיג כלומרשט צו בעקעמפען די פאשיסטען, דאך בעשטימט נישט אנצונעהמען געגען זיי קיין רעפרעסיע־שריט, נאר צו ווירקען אויף זיי דורך מיטלען פון איבערצייגונג. דאס האט געשאפען די בעדינגונגען, ביי וועלכע ס'האט דעם 28-טען אקטאבער געקאנט אויסגעפיהרט ווערען דער מלוכה־אטענטאט פון די פאשיסטען. דער פרעמיער דע פאקטא האט דימיסיאנירט. די פאשיסטען האבען פערכאפט די שטעט פלארענץ, פיזא און קרעמאנא. אין מילאן האבען זיי איבערגענומען די אמטען, אין גאנץ איטאליען איז איבערגעריסען געווארען דער פערקעהר. אין רוים איז ערקלערט געווארען א מאבילזאציע פון די פאשיסטען. עס איז ארויס־געגעבען געווארען אנ'אויפרוף צום מיליטער מיט אנ'אויפפאדערונג צו די סאלדאטען און אפיצירען אריבערצוגעהען אויף דער זייט פון די פאשיסטען. דעם 29-טען אקטאבער איז מוסאליני דורך דעם קעניג באמינירט געווארען אלס פרעמיער־מיניסטער. אייגענטליך האט ער די מאכט גענומען אין די הענד מיט כוח, דורך א מלוכה־אטענטאט, און דער קעניג האט בלויז לעגאליזירט דעם געשעהענעם פאקט.

דער פאשיזם איז אויסגעוואקסען לכתחילה אלס בעוועגונג פון נאציאנאלען טרוים, וואס האט געהאט דעם ציל צו פערכאפען צוריק אלע געביטען, וועלכע די איטאליענער האבען געהאלטען פאר זייער'ע. ווען בראש פון דער בעוועגונג האט זיך געשטעלט דער דיכטער ד'אנונציא, האט די בעוועגונג צוגעצויגען צו זיך די עגזאלטירטע יוגענד. דער פאשיזם, וועלכער איז פינאנסירט געווארען דורך די גרויס־אינדוסטריעלער, באנקירען און פריצים, איז געווארען זייער פארקעמפער, ער האט גענומען פערניכטען די ארגאניזאציעס פון די ארבייטער. עס זענען אפגעשאפט געווארען די בירגערליכע פרייהייטען און די סאציאלע ערובערונגען פון די ארבייטער, דער רעזולטאט פון פיליאהריגען שווערען קאמף.

דער פאשיסטישער רעזשים האט אבער נישט געבראכט קיין איבערקעהרעניש אין די ווירטשאפטליכע פערהעלטענישען פון איטאליען. מוסאליני'ס הערשאפט האט געבראכט א נייע קאזע פון קריזיס אין איטאליען, וואס האלט זיך אין איין פערטיפען און פערשטארקען. די ארבייטסלאזיגקייט וואקסט דארט פון טאג צו טאג, די צאהל ארבייטסלאזע שטעלט מיט זיך פאר כמעט איין דריטעל פון גאנצען פראלעטאריאט און די נויט זייערע איז פונקט אזוי גרויס ווי אין די אנדערע לענדער.

אויפ'ן פאליטישען געביט האט דער פאשיזם געבראכט א געוואלדיגען טעראר, די אנטי־פאשיסטישע כוחות זענען דערשטיקט געווארען מיט אלע מיטלען פון רעפרעסיע, פיל זענען אנטלאפען פון לאנד און האבען געבילדעט אנ'עמיגראציע אין אויסלאנד, וואס איז פיינדליך געשטימט צום פאשיזם און איז גרייט אין יעדען מאמענט געגען איהם אויפצושטעהען.

דאס וויכטיגסטע איז אבער, וואס דער פאשיזם האט נישט געלעזט דאס ווירטשאפטליכע פראבלעם פון איטאליען אויף וועלכען עס איז נישט אריגינעלען אופן און דעריבער קאן זיין עקזיסטענץ באין אופן נישט געמאסטען ווערען מיט דער „איביגקייט", ווי דאס ווילען איינרעדען די פאשיסטען, דאס איז א צייטווייליגע און פאראיבערגעהענדע ערשיינונג פון רעאקציע.

(ען)

דער 7-טער נאוועמבער אין רוסלאנד

גראנדיעזע הכנות צו די פייערליכקייטען פון דער באלשעוויסטישער איבערקעהרעניש

אין עטליכע טעג ארום וועלען זיך אין סאוו.-רוסלאנד אנהויבען די גראנדיעזע פייערליכקייטען לכבוד דעם פופצעהנטען יאהרטאג פון דער אקטאבער-רעוואלוציע, וועלכע האט געבראכט צו דער איבערנעהמונג פון דער מאכט דורך די באלשעוויקעס און צו דער איינשטעלונג פון דער סאוויעטען-מאכט אויף א טעריטאריע, וואס פערנעהמט א זעקסטעל פון ערד-באלעם. די פייערליכקייטען וועלען זיך אנהויבען דעם זיבעטען נאוועמבער (25-טען אקטאבער לויט דעם אלטען סטיל) דעם טאג, ווען די באלשעוויקעס האבען איבערגענומען די מאכט און האבען ליקווידירט די צייטווייליגע רעגירונג פון קערענסקין.

די הכנות צו די פייערליכקייטען זענען געפיהרט געווארען אין א געוואלדיגען טעמפא, הגם מ'האט זיך אנגעהויבען צו גרייטען צום יובילי שוין זעהר לאנג. אין טאג פון זיבעטען נאוועמבער וועט מאסקווע פערוואנדעלט ווערען אין א טעאטער-שטאדט. די מאסקווער בעפעלקערונג וועט זעהן אזעלכע פארשטעלונגען, וועלכע זי האט נאך ביז איצט קיינמאל נישט געזעהן.

די בעסטע ארטיסטען פון סאוויעטען-פערבאנד האבען זיך בעמיהט מיט אלע כוחות, אז אין יאהר-טאג פון דער רעוואלוציע זאלען די מאסקווער פלעצער ווערען דעקארירט אויף א פרעכטיגען אופן, וואס איז נאך קיינמאל נישט געזעהן געווארען. א בעזונדערע אויפמערקזאמקייט וועט געלעגט ווערען אויף דעקאראציע און אילומינאציע פון דער שטאט. דער פלאץ פון די סאוויעטען אין מאסקווע וועט פערוואנדעלט ווערען אין מאסקווער לופט-פליה-פארט. די ארטיסטען מוסאטאוו, טראשין און ראדיאנאוו האבען אויסגעבויט פאר דעם לענין-אינסטיטוט געוואלדיגע קאנסטרוקציעס, וועלכע דארפען פראפאגירען די סאוויעטישע אוויאטיק און פארשטעלען די ארבייט פון מאסקווער אעראדראם. איבער דער געביידע פון אינסטיטוט וועט מען זעהן דריי ריזיגע ליכט-בילדער. פון לענין, מארקס און ענגעלס. די בילדער וועלען מאנטירט ווערען פון עלעקטרישע לאמפלעך. איבער דעם סאוויעטען-פלאץ וועט ארומפליהען די גראנדיעזע סאוויעטישע לופט-שיף, וואס איז נישט לאנג אויסגעבויט געווארען, און איבער דער געביידע פון מאסקווער סאוויעט וועט הענגען א ריזיג בילד, וואס שטעלט פאר דעם לופט-פליה-וואקזאל. ביינאכט וועלען אלע פלעצער זיין בעלויכטען דורך ריזיגע רעפלעקטארען.

א בעזונדערע אכט ווערט געלעגט אויף דער דעקאראציע און בעלייכטונג פון קאמינטערן פלאץ, וואו עס געפינט זיך די געביידע פון דריטען אינטערנאציאנאל, אויף א הויכען זייל וועט דא צוגעפעסטיגט ווערען א ריזיגער גלאבוס דער גלאבוס וועט פון אלע זייטען זיין בעלויכטען דורך רעפלעקטארען. דער פראנט פון דער געביידע וועט בעצירט ווערען מיט טראנספארענטען און מיט לאזונגען אין אלע לשונות פון דער וועלט. אויך דא וועלען זיך געפינען די פארטרעטען פון די פיהרער פון אינטערנאציאנאלען פראלעטאריאט, פון מארקס, ענגעלס, לענין און סטאלין.

דער פלאץ פון דער רעוואלוציע וועט דעקארירט ווערען לויטן לאזונג פון מלוכה-אפוועהר. אויפן דאזיגען פלאץ וועלען ארויסגעהאנגען ווערען גראנדיעזע פלאקאטען און דער פארטרעט פון קריגס קאמיסאר ווראשילאוו. עס וועלען ווייטער דעקארירט ווערען אלע פלעצער אין מאסקווע. פלאקאטען, בילדער, אילומינאציעס דארפען פארשטעלען די רעזולטאטען פון סאציאליסטישען בוי אין רוסלאנד. אויפ'ן רויטען פלאץ פאר דעם מאוזאלעי פון לענינ'ען וועט זיך געפינען א ריזיגער פארטרעט לענינ'ס און א פיגור, וואס סימבאליזירט דעם קאמוניסטישען אינטערנאציאנאל. אויף דעם סווערדלאוו-פלאץ וועט זיך געפינען א הענגי-בריק, טראנספארענטען מיט לאזונגען א.א.וו.

געוואלדיגע צוגרייטונגען צו די פייערליכקייטען ווערען אויך געמאכט אין אלע שטעדט פון ראטען-פערבאנד, בעזונדערס אין די גרויסע אינדוסטריעלע צענטרען. איינע פון די גרעסטע אטראקציעס פון די פייערליכקייטען וועט זיין דאס איבערגעבען גלייכצייטיג אין גאנץ רוסלאנד די מוזיק פון אינטערנאציאנאל פון מאסקווע. אין א בעשטימטען מאמענט וועלען אויפ'ן גרויסען רויטען פלאץ אין מאסקווע אויפשפילען הונדערטער ארקעסטערס און כארען דעם אינטערנאציאנאל. די מוזיק וועט דורך גרויסע אויפנעהמערס אויפגענומען ווערען אין ראדיא-אפאראטען און איבערגעגעבען ווערען אין אלע עקען פון ראטען-פערבאנד. אומעטום ווידער וועלען אויף די פלעצער זיין מאנטירט ריזיגע מעגאפאנען, וואס וועלען באלד איבערגעבען דאס געזאנג פון מאסקווע, אזוי אז אין איין און דערזעלבער צייט וועט מען דאס מאסקווער געזאנג פון אינטערנאציאנאל הערען איבער דעם גאנצען שטח פון ראטען-פערבאנד.

„די הערשער פון היינטיגען איראפע"

עמיל לודוויג שמועסט מיט זשורנאליסטען וועגען זיינע גרויסע בעקאנטע

קיין פאריז איז געקומען אויף א פארטראג וועגען „די הערשער פון היינטיגען איראפע" דער בעריהמטער יודיש-דייטשער שרייבער עמיל לודוויג. צום שריפטשטעלער האבען זיך באלד געמאלדען פארשטעהער פון די פאריזער בלעטער, מיט וועלכע לודוויג האט געהאט א זעהר אינטערעסאנטען שמועס. לודוויג זעהט אויס יונגער פאר זיינע יאהרען, סך הכל פון א יאהר פערציג. ער רעדט גאנץ פליסיג פראנצויזיש, און בלויז זעלטען פערהאלט ער זיך. ווי ער וואלט געזוכט א פאסיגען אויסדרוק. די אלע הערשער, וועגען וועלכע ער דארף דערצעהלען אין זיין פארלעזונג, קען ער פערזענליך, ער ווייס אהן א שיעור אנעקדאטען און זיין דערצעהלונג איז מיט זיי איבערגעשיט. אין לודוויגן איז אויך זעהר שטארק דער זשורנאליסט און רעדענדיג מיט זיינע קאלעגען, פרעגט ער זיי אהן א שיעור פראגען: פארוואס איז אין פראנקרייך אזא שלעכטער טעלעפאן, ווי לאנג מעג מען רעדען אויף א פארלעזונג, כדי נישט מיד צו מאכען די צוהערער, פארוואס האבען נישט אלע זשורנאליסטען קיין ארדענס פון עהרען-לעגיאן?

— די אידעי פון נאפאלעאנען, בעמערקט לודוויג צו שאפען דעם עהרען-לעגיאן איז געווען באמת גענייאל. נאפאלעאן איז געווען א גלענצענדער קענער פון מענשען. א שאד, וואס די דייטשע רעגירונג האט נישט צוגעטראכט עפעס אזוינס, דאן וואלט די רעפובליק געהאט מיט עטליכע טויזענד אנהענגער מעהר אין דייטשלאנד.

לודוויג דערצעהלט וועגען זיין נייער פיעסע „ווערסאל". וואו עס ווערען געשילדערט די בעריהמטע פערזענליכקייטען, וואס האבען ענטשידען דעם גורל פון איראפע נאכן קריג, ווי קלעמאנסא, לאיד דזשארדזש, ווילסאן, די פיעסע ווערט איצט אויפגעפיהרט אין לאנדאן. פאר דער אויפפיהרונג האט לודוויג געשיקט די פיעסע צו לאיד דזשארדזשן ער זאל זיך בעקענען מיט איהר אינהאלט. לאיד דזשארדזש האט די פיעסע איבערגעלייענט און האט געשריבען צו לודוויגן: „אין דער פיעסע איז אלצדינג ריכטיג, א חוץ דאס, וואס איז נוגע מיך", און איז צו דער פרעמיערע נישט געקומען.

דאס געשפרעך איז אריבער אויף סטאלינען, לודוויג האט זיך געווענדעט צום אנוועזענדיגען רוסישען זשורנאליסט:

— איך האב מורא, אז איהר וועט מיר נישט מוחל זיין מיין אינטערוויאו מיט סטאלינען. איהר ווילט וויסען וואסער איינדרוק סטאלין מאכט? דאס איז א מענש פון גרויסען שכל און פון טעמפען פאנאטיזם. אומזיסט האלט מען איהם פאר נישט קיין קלוגען מענש. קלוג דארף מען זיין אפילו אויף אנצופיהרען מיט דעם האטעל, וואו מיר זיצען אין דער מיגזים. און צו הערשען איבער רוסלאנד דארף מען זיכער האבען שכל. אוודאי איז טראצקי, וועלכען איך קען גוט, פיל קולטורעלער, קלוגער און טאלאנטפולער...

אין קרעמל האב איך גערעדט מיט סטאלינען צוויי שעה. סטאלין האט מיר פאר דעם געשפרעך געזאגט מיט א קרום שמייכעלע: אט פערנעהמט איהר זיך צו פארדינען אויף מיר פיל געלד. איך וועל אייך געבען אנ'אינטערוויאו, אבער מיט'ן בעדינג, אז א טייל פון פערדינסט וועט איהר אוועקגעבען פאר הונגעריגע קינדער אין דייטשלאנד.

ער האט דאס געזאגט און געגעבען א קוק אויף מיר: נו, וואס בורזשוא איינער, ס'איז אייך נישט געפעלען?

— איך, דערצעהלט ווייטער לודוויג, האב דעם בעדינג אנגענומען. ווען איך בין צוריקגעקומען קיין דייטשלאנד, האב איך קודם כל געשיקט 1000 מארק אין א קינדער-היים און די קוויטונג האב איך צוגעשיקט סטאלינען... נישט לאנג צוריק האב איך די מעשה דערצעהלט בערנארד שאו'ען. נישט קוקענדיג אויף זיין סימפאטיע צו סטאלינען און צום סאוויעטישען רעזשים איז שאו געווארען אויפגעבראכט:

— איהר האט געדארפט ענטפערן סטאלינען, אז פאר דעם פערגעניגען צו רעדען מיט איהם האט איהר שוין גענוג בעצאהלט דערמיט, וואס איהר געפינט זיך אין א לאנד מיט א רעזשים פון א טורמע...

לודוויג לאכט: ער האט אזוי סטאלינען נישט געענטפערט און ער מיינט, אז שאו וואלט איהם אויך אזוי נישט געענטפערט... פארוואס גלויבען נישט די פראנצויזען אין דער גענייאלקייט פון בערנארד שאו? איינער פון די זשורנאליסטען בעט צו בעווייזען, אז שאו איז ווירקליך גענייאל, אויף וואס לודוויג ענטפערט, אז ער וואלט דאס געטאן, ווען מ'זאל איהם גאראנטירען אנ'אוידיטאריע פון 3000 פיינדליך געשטימטע צוהערער.

ווי האלט עס מיט יודיש אין אמעריקע?

דער סענטימענט פאר יודיש איז לעצטענס שטארק געוואקסען

ווי האלט עס מיט יודיש אין אמעריקע? גייט דארט דאס יודישע אונטער, אדער די איכה-טענער פון אונזערע פעסימיסטען זענען נישט גערעכטיגט?

אויף אט די פראגען פרובט געבען אנ'ענטפער מ. מלמד אין דער פילאדעלפער יודישער צייטונג „די יודישע וועלט".

מיר נעמען ארויס פון דעם דאזיגען ארטיקעל איינציגע שטעלען, וואס מאכען קלאר א ביסעל די דאזיגע פראגע.

מלמד שרייבט:

אוודאי וועט קיינער נישט זאגען, אז אינזער יודיש לעבען אין אמעריקע שטעהט אויף דער זעלבער מדרגה ווי עס איז געשטאנען בעת דער יודישער אימיגראנטען-שטראם האט יעדען טאג אפגעפרישט און אונז געבראכט ניי בלוט.

דער שווארץ-זעהער, דער וואס גלייבט, אז יודיש, אין צוזאמען מיט דעם דאס גאנצע יודישע לעבען, וואס מיר האבען מיטגעבראכט פון דער אלטער היים, האט נישט קיין פלאץ אין אמעריקע, שטארבט אין גייט אונטער מיט יעדען טאג — דער דאזיגער שווארץ-זעהער זוכט נישט די אמת'ע פאקטען, וואס האבען גורם געווען די דאזיגע געוואלדיגע ענדערונגען. דער דאזיגער מענש זעהט נאר דעם פאקט: עס געהט אונטער.

ס'איז אבער נישט ריכטיג אזוי. ס'איז יעדענפאלס גאנץ ווייט פון דעם. ווען מיר מיר בעקענען זיך נעהנטער מיט די פאקטען, וועלכע ליגען נישט אזוי אויבען-אויף, דערזעהן מיר א גאנץ אנדערן בילד.

ניין, מיר שטארבען נישט. מיר געהען נישט

(ווייטער זעה 9-טע זייט)

הספארט-בעוועגונג

מאנשאפטען באקס-מעטש

י.ק.פ. (לאדז) — פ.ק.ס. (שלעזיע) 6:10

ביי אן איבערגעפולטען זאל זענען געכטען אין „סקאלא"-טעאטער פארגעקומען די פוילישע מאנשאפט-מייסטערשאפטען אין באקס צווישען דעם לאדזער מייסטער י.ק.פ. און דעם שלעזישען פ.ק.ס.

נאך אן עמאציאנעלען פערלויף האט זיך דער מעטש פערענדיגט מיט א זיג פון דער לאדזער מאנשאפט אין דער הויך פון 6:10.

אין שווערען געוויכט האט י.ק.פ. בעקומען די צוויי פונקטען דורך א וואלקאווער, ווייל ווי-סטראך (שלעזיען) האט נישט געהאט די געהעריגע וואג, אזוי אז זיין קאמף מיט קאנאזשעווסקי'ן האט געטראגען א פריינדשאפטס-כאראקטער. די בעזונדערע צוזאמענטרעפען האבען געהאט פאלגענדען פערלויף:

פליגען-געוויכט: נאוואקאווסקי — פאוולאק (י.ק.פ.) דער שלעזישער באקסער, וועלכער איז פיל העכער און האט לענגערע הענד, האט אין אנהויב ענערגיש אטאקירט. פאוולאק איז בעסער אין דער צווייטער און דריטער רונדע. דער קאמף ענדיגט זיך אבער אויף רעמי.

האהן-געוויכט: מאטושעשיק (פ.ק.ס.) — לעשטשינסקי (י.ק.פ.): מאטושעשיק איז פיל בעסער פון זיין געגנער, וועלכער האט געקעמפט אנשטאט ספאדענקעוויטש'ען. געזיגט האט מאטושעשיק.

פעדער-געוויכט: טאבארעק (י.ק.פ.) — טשיכי (פ.ק.ס.). טאבארעק איז דער בעסערער דורך דער גאנצער צייט פון קאמף און געווינט טאקע הויך אויף פונקטען.

לייכטגעוויכט באנאשאק (י. ק. פ.) — זאכעלט (פ.ק.ס.) באנאשאק האט עטליכע מאל זיין געגנער געשיקט אויף די ברעטער און בכלל געווען דער בעסערער אין קאמף. באנאשאק האט געזיגט אויף פונקטען.

האלב-שווערע געוויכט: גארנצארעק (י.ק.פ.)—גרובסקי (פ.ק.ס.) גארנצארעק האט געהאט א שוואכען טאג, האט זיך געמוזט טיילען מיט זיין געגנער מיט די פונקטען.

מיטעל-געוויכט: כמיעלעווסקי (י.ק.פ.) — אר-נאטש (פ.ק.ס.) כמיעלעווסקי האט געהאט א געוואל-דיגע איבערמאכט און האט דעם געגנער נישט גע-לאזען קומען צום ווארט. געזיגט האט כמיעלעווסקי.

האלב-שווערע געוויכט; מאקאש (פ.ק.ס.) — לאמפיצש (י.ק.פ.) דער שלעזיער געווינט הויך אויף פונקטען.

אין שווער-געוויכט איז פארגעקומען א פריינד-שאפטס-מעטש צווישען קאנאזשעווסקין און ווימטראך. קאנאזשעווסקי האט זיכער בעזיגט זיין געגנער.

ריכטער אויפ'ן רינג איז געווען ה' איוואנסקי.

מאליק—דער בעסטער מיטעל-שטורמער אין דייטשלאנד

לייכט-אטלעטישער מעטש

וו.ק.ס — ווימא 59:75

נעכטען איז אויפ'ן ספארט-פלאץ פון וו.ק.ס. פארגעקומען א לייכט-אטלעטישער מעטש צווישען וו.ק.ס. און „ווימא" אין מענער-קאנקורענצע. דער מעטש האט זיך פערענדיגט מיט א זיג פון וו.ק.ס. אין דעם אלגעמיינער פונקטען-צאהל 59:75

שלעזישע רעפרעזענטאנץ האט די גאנצע צייט פון שפילען געהאט א לייכטע איבערגעוויכט, דאך האט די ליגע דעם מעטש געוואונען אין דער פער העלטעניש פון 0:1

2 אינטערנאציאנאלע מעטשען

פוילען — איטאליען

פוילען — צפון-איטאליען 3:0

פוילען — דרום-איטאליען 5:1

די פוילישע פוסבאל רעפרעזענטאנץ האט געשפילט 2 נישט אפיציעלע אינטערנאציאנאלע מעטשען מיט דער רעפרעזענטאנץ פון איטאליען דער ערשטער מעטש איז פארגעקומען אין נעאפאל, דער צווייטער אין גענוע, פוילען האט ארויסגע-טראגען פון די מעטשען צוויי גרויסע מפלות.

ספארט שפילען

קויש-באל פאר מענער אין קל. בע

ה.כ.ס. — ס.ק.ס. 11:15

פריינדשאפטס-מעטשען אין לאנד

קראקאוויא-שלעזיען 0:3

פאגאן (לעמבערג) – אוקראינא 1:2

קוסאטשינסקי און פרל. וואלא-שעוויטש אין לעמבערג

נעכטען זענען אין לעמבערג פארגעקומען גרויסע לייכט-אטלעטישע פערמעסטונגען. די סענ-סאציע איז געווען דער אנטייל פון פרל. וואלא-שעוויטש און קוסאטשינסקי. די פרל. וואלאשעוויטש האט דערגרייכט פאלגענדע רעזולטאטען:

אכציג מעטער לויף: 10,2 סעק.

800 מעטער-לויף: 2 מינ. 24,2 סעק.

ווייט-שפרונג: 5,53 מעטער.

דיסק-ווארפע: 33,82 מעטער.

קוסאטשינסקי איז געלאפען 2 קילאמעטער אין 6 מינוט 6.7 סעק.

ליגע-רעפרעזענטאנץ—שלעזיען

0:1 (0:0)

אין קאטאוויץ איז נעכטען פארגעקומען א פוסבאל מעטש צווישען — דער רעפרעזענטאנץ פון דער ליגע און רעפרעזענטאנץ פון שלעזיען, די

ד"ר ליברעכט

קאמיסאר פאר דער בערלינער אלימפיאדע אין 1936.

די דייטשע אלימפישע זיגער ביים פרעזידענט הינדענבורג

פוסבאל-מעטשען אין לאדז

וו.ק.ס. — ס.ק.ס. 1:2 (1:1)

נעכטען איז פארגעקומען א פריינדשאפטס-מעטש צווישען די דערמאנטע מאנשאפטען. דעם מעטש האט געוואונען וו.ק.ס. אין דער פערהעלטניש 1:2 ריכטער—קראהולעץ.

ווידזעוו — ל. ט. ס. ג. 1:3 (0:2)

נעכטען איז פארגעקומען אן אינטערעסאנטער מעטש צווישען ל. ט. ס. ג. און „ווידזעוו", וועל-כער האט זיך פערענדיגט מיט א זיג פון „ווידזעוו" אין דער הויך פון 1:3 (0:2) די ארבייטער-מאנ-שאפט האט געשפילט אויסגעצייכנט און האט איבערגעשטיגען דעם געגנער דורך דער גאנצער צייט פון שפילען, בעזונדערס האט זיך אויסגע-צייכענט דער אנגריף פון „ווידזעוו". ריכטער — ה' לאנגע.

ל.ק.ס. (ליגע) — מכבי 1:4 (0:4)

די נייע „א" – קלאסיגע מאנשאפט, "מכבי" האט געשפילט מיט ל.ק.ס. ביי זעהר שלעכטע אט-מאספערישע בעדינגונגען, דעריבער קען מען דעם רעזולטאט פון דעם מעטש נישט רעכענען אלס מעסטער פון די כוחות, בעזונדערס ווייל ביידע מאנשאפטען זענען ארויסגעטרעטען מיט רעזערוו שפילער. אין דער יודישער מאנשאפט האבען גע-פעהלט שייניאק, פיינבערג, און פרענקעל אין די ערשטע מינוטען פון שפילען האט מכבי זיך ענער-גיש ענטגעגען געשטעלט אבער זי איז באלד אפ-געפאלען פון די כוחות און ל.ק.ס. ערצילט 4 טויערן אין דער ערשטער העלפט און דער צווייטער העלפט שיסט כאמעץ דאס עהרען טויער פאר מכבי, דער רעזולטאט איז פאר מכבי א בכבוד'ער.

הוראגאן — שטערן 0:2

דער מעטש איז פארגעקומען וועגען דער מייסטערשאפט פון קלאס „צע", שטערן האט גע-שפילט אהן מזל און דעם מעטש פערשפילט, אזוי ארום איז הוראגאן געווארען מייסטער פון קלאס „צע".

סאהאל (פאביאניץ)—בוזשא (פאביאניץ) 0:3

באנקעט אין „מכבי"

צוליב'ן איבערגעהן פון דער פוסבאל-מאנשאפט אין „א" קלאס.

צוליב דעם איבערגעהן פון דער פוסבאל-מאנשאפט אין „מכבי" אין „א" קלאס, האט די פער-וואלטונג פון „מכבי" איינגעארדענט א באנקעט פאר דער מאנשאפט און איינגעלאדענע געסט. דעם באנ-קעט האט געעפענט דער פרעזעס פון „מכבי" ג. ביסטער. דעם פארזיץ האט געפיהרט ה' ל. שטערן.

וו צע-פרעזעס אינזש. וויינבערג האט גערעדט וועגען דער ענטוויקלונג פון דעם יודישען ספארט-פעראיין „מכבי". דאן האבען נאך גערעדט ה' קא-נאפקא (פארזיצער פון ל.ז.א פ נ.), דירעקטאר סק-ביצקי, מאג. קארלענבאך (שפיל אין דיסציפלין-אפטייל נג), ל. שטיין א. א. די איינגעלאדענע געסט האבען זעהר גוט פערבראכט ביי די שעהן-סער-ווירטע טישען.

ריזען-שיפען אויף רעמאנט אין האפען פון סאוטהעמפטאן ענגלאנד

כעמיש-באקטעריאלאגישער
לאבאראטאריום
Inż. Chem. F. SZAC
פיעטריקאווער 37. טעל. 230-85
אלע ארט מעדיצינישע אנאליזען
פון אורין, צואה, פלעגמע, בלוט, מפ'ת און שליימען.

דער זיידע אפרים און זיין איניקל סאַלמסען

יודען זענען בעשולדיגט געוואָרען, אַז זיי האָבען פינאַנסירט די באָלשעוויסטישע רעוואָלוציע, און דיזעלבע בעשולדיגונג איז געמאַכט געוואָרען געגען יודען אין דער פראַנצויזישע רעוואָלוציע מיט 140 יאָהר צוריק. — פון לעאָן טראָצקי'ס נייעסטע מעמואַרען.

(בילדער און סצענעס פון דער רוסישער רעוואָלוציע)

אין דעם יוסטיץ־מיניסטעריום פון קערענסקי'ס רעגירונג זענען פערבליבען נישט ווייניג פריהער־דיגע אנגעשטעלטע פון, דער צאַרישער אָכראַנקע (געהיים פּאָליציי). די דאָזיגע חברה־לייט האָבען זיך דערפיהלט, ווי פיש אין וואַסער אין דער גאַנ־צער געשיכטע פון צונויפשטוקעווען אַלערליי ווילדע בלבולים. דאָס זעינען געווען דיזעלבע פערשוינען, וואָס האָבען צוזאַמענגעשטעלט דעם עלילת־דם גע־גען בייליס'ן אין קיעוו און וואָס האָבען באַין אופן נישט געקאָנט „ענטדעקען" די שוואַרץ־מאה'דיגע דערמאָרדונגען פון ליבעראַלע דומע־דעפּוטאַטען.

צו בעשולדיגען אין הויך־פעראַט איז געווען אַ קלייניגקייט.

דאָס דערקלערט זיך אין דער ערשטער רייה מיט דער אַלגעמיינער אַטמאָספערע פון פערלוירענ־קייט אַלס רעזולטאַט פון מלחמה, מפּלות, חורבן, רעוואָלוציע. עס איז אויך ענג צונויפגעבונדען מיט דער פערביטערטקייט פון דעם סאָציאַלען קאַמף. פון הערבסט 1914 אָן, איז אַלץ געגאַנגען מיט דער פּי־טער אַראָפּ פאַר די הערשענדיגע קלאַסען פון רוס־לאַנד. די ערד איז זיך צוקראָכען אונטער זייערע פיס. אַלץ איז געפאַלען פון זייערע הענט. אוממעגליך נאָך אוממעגליך איז געקומען אויף די פון אַלע זיי־טען. זיי האָבען געמוזט זוכען עפּעס אַ כפּרה הינ־דעל. זיי האָבען עס געפונען אין זייער טויטליכער מורא פאַר דייטשלאַנד. אין דעם פעראַט צו די דייטשען. מיט אָט דעם פעראַט האָבען זיי אַלץ גע־וואָלט דערקלערען און פערענטפערען.

בעוונדערס האָבען געשפּילט אויף דער פידעל פאַר „דייטשען פעראַט" די רוסישע ליבעראַלען. די גאַנצע צאַרישע הויף־קליקע מיט דער צאַריצע און ראַספּוטינ'ען אין דער שפּיץ, זענען כסדר בעשולדיגט געוואָרען אין שפּיאָנאַזש לטובת דייטשלאַנד. די יעצטיגע פּאַרטייען אין צאַרישען רוסלאַנד, די פערשי־דענע רעאַקציאָנערען פון אַלע קאַליבערן, זענען, נע־שטעהט זיך, אויך נישט געבליבען שולדיג קיין ענט־פער. זיי האָבען בעשולדיגט די ליבעראַלען, למשל, דעם בעקאַנטען פאַבריקאַנט גוטשקאָוו'ן, שפּעטער אַ טייל פון דעם קערענסקי רעזשים, אַז ער פערנעמט זיך מיט זאַכען, וואָס זענען פאַקטיש זעהר נאָהענט צו הויך־פעראַט. זיי האָבען אַפילו נישט געשאַנעוועט מיליוקאָוו'ן, וואָס איז, בכלל גערעדט, בעקאַנט געווען אַלס מורא'דיגער דייטשען־פרעסער. זיי האָ־בען פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז מיליוקאָוו האָט בע־קומען די סומע פון צוויי הונדערט טויזענט דאָ־לאַר „פון אַן אומבעקאַנטער קוועלע און פאַר אומבע־קאַנטע צוועקען". אין די צאַרישע רעגירונגס־קריי־זען האָט מען עס געהאַלטען פאַר אַ זאַך, וואָס דאַרף גאָרנישט בעוויזען ווערען, אַז אַלע פּאַרטייען פון דער אָפּאָזיציע זענען געווען אונטערגעקויפט פון דייטש־לאַנד און האָבען אָפּערירט מיט דייטש געלד. ווער שמועסט שוין וועגען סאָציאַליסטישע פּאַרטייען, האָט גאָר קיינער נישט געצווייפעלט, אַז זיי זענען דייטשע אַגענטען. אַזוי למשל, האָט דער פּרעזידענט פון דער דומע, ראָדזיאַנקאָ, געשריבען וועגען טשכע־אידזע'ן (וואָס איז דער עיקר בעקאַנט געווען ווי אַ פּאַטריאַטישער סאָציאַליסט און אָנהענגער פון דער מלחמה געגען דייטשלאַנד); „שפּעטערדיגע געשעה־נישען האָבען בעוויזען, אַז טשכעאידזע איז זעהר נאָהענט געשטאַנען צו די דייטשע קרייזען".

מיליוקאָוו פון זיין זייט און נאָך איהם פּיאָטר סטרוּווע, אַ געוועזענער מאַרקסיסט, און איצט אַ רוסישער שאָוויניסט פון דייטשער אָפּשטאַמונג, האָ־בען פּשוט געשריבען, אַז די רוסישע רעוואָלוציע איז געפּלאַנט און בעשאַפען געוואָרען דורך דייטשלאַנד. ווען גוטשקאָוו, וועלכען מען האָט געוואָלט אַרעסטי־רען אויפ'ן חשד פון פעראַט, איז געוואָרען קריגס־מיניסטער פון דער פּראָוויזאָרישער רעגירונג, האָט ער קיין טאָג נישט פערלוירען און גלייך גענומען בעשולדיגען אַלע לינקע פּאַרטייען אין דעם, אַז זיי זענען אַגענטען פון דייטשלאַנד, אַפילו קערענסקי אַ־ליין, דער דאָזיגער אויבער־פּאַטריאָט, האָט אויף זיך געצויגען ראָדזיאַנקאָ'ס חשד, אַז אינגאַנצען פריי פון דעם כישוף פון דייטש געלד איז ער — קערענסקי — אויך נישט געווען;

היינט די יודען? זיי זענען דאָך ווי געבוירען געוואָרען צו שפּילען אַ ראָלע ווען עס קומט צו „פעראַט" און געלד. דערביי זענען אַלס יודען, פערשטעהט זיך, דערקלערט געוואָרען די מעהרסטע סאָציאַליסטען. דער אַלטער זשאַנדאַרמעריע־גענע־ראַל ספּירידאָוויטש, וואָס זיינע טשעקאַוועס מעמואַרען זענען איבערזעצט געוואָרען אין מאַנכע פרעמדע שפּראַכען, שטעלט זיך אָפּ אויף דעם פאַקט, וואָס אַ היבשע צאָהל יודען האָבען זיך געפונען אין די פיהרענדיגע קרייזען פון די סאָציאַליסטען־רעוואָלוצ־יאָנערען און לייגט דערביי צו: „צווישען זיי האָבען זיך אויך געפונען אמת־רוסישע נעמען ווי, למשל, דער שפּעטערדיגער אַגריקולטור־מיניסטער, דער דייטשער שפּיאָן וויקטאָר טשערנאָוו".

די פּאַטריאָטישע מענשעוויקעס האָבען אויך געהאַט צו זינגען און צו זאָגען פון די קאַדעטען, מיליוקאָוו האָט זיך אַפילו אונטערגענומען צו בע־ווייזען זייער פערקויפטקייט צו דייטשלאַנד דורך דעם סטיל פון די פּראָקלאַמאַציעס, וואָס די מענשע־וויקעס פלעגען אַרויסלאָזען. ער האָט געטענה'ט, אַז די שרייבערייען פון די מענשעוויקעס בעווייזען מיט אַבסאָלוטער זיכערקייט די „דייטשע אָפּשטאַ־מונג" פון זייערע דאָקומענטען. עס איז טאַקע אַ ספק אמת, אַז דער סטיל פון די מענשעוויקעס איז אָפטמאָל געווען אַ שלעכטער, אָבער גענעראַל לודענדאָרף און דעם קייזערס גענעראַל־שטאַב האָבען גרמיט גאָרנישט געהאַט צו טאָן.

בקיצור איז אין דעם געדאַנק פון פעראַט צו דייטשלאַנד נישט געווען בלויז הוילע אויסטראכטע־ניש אָדער משוגעת. עס איז קיין צווייפעל נישט, אַז דער דייטשער שפּיאָנאַזש אין רוסלאַנד איז גע־ווען אַ סך טיכטיגער אָרגאַניזירט, איידער דער רוסי־שער שפּיאָנאַזש אין דייטשלאַנד. עס איז גענוג זיך צו דערמאָנען, אַז דער קריגס־מיניסטער סוכאָמלינאָוו איז אַפילו ביי דעם אַלטען רעזשים אַרעסטירט געוואָ־רען ווי אַ פערטרויאונגס־ווערטער מענש פון בער־לין. מען קען אויך נישט אָפּלייקענען, אַז די דייטשע אַגענטען האָבען זיך אַריינגעקראָכען נישט נאָר אין דעם צאַרישען הויף און צווישען די שוואַרץ־מאה'־ניקעס, נאָר אויך צווישען געוויסע לינקע גרופּען. די רעגירונגען פון עסטרייך און דייטשלאַנד האָבען פון די ערשטע טעג פון דער מלחמה אָן געפלירטעוועט מיט די שטרעבונגען פון געוויסע רעוואָלוציאָנערע נאַציאָנאַליסטען, וואָס האָבען געפּרעדיגט, אַז זייערע פעלקער דאַרפען זיך אָפּרייסען פון דער רוסישער מלוכה. נאָך אין 1914 האָבען לענין און טראָצקי אין דער שווייץ, געפּאָדערט דורך געדרוקטע אַר־טיקלען, אַ ברוך מיט יענע רעוואָלוציאָנערען, וואָס האָבען זיך געלאָזט כאַפּען אויף דער ווענטקע פון עסטרייך־דייטשישען מיליטאַריזם, און אָנהויב 1917 האָט טראָצקי איבערגעחזר'ט די זעלבע וואָרנונג צו די דייטשע סאָציאַל־דעמאָקראַטען, די נאָכפאָלגער פון קאַרל ליבקנעכט, מיט וועלכע די אַגענטען פון דער בריטישער אַמבאַסאַדע האָבען געוואָלט צו קומען אין פערבינדונגען.

מיליוקאָוו און קערענסקי האָבען בעשולדיגט דייטשלאַנד אין דעם, וואָס די באָלשעוויקעס האָבען געקראָגען אַלץ מעהר איינפלוס און מאַכט. אָבער די דייטשע מיליטאַריסטען האָבען וועגען דעם אַנ'אַנ־דער מיינונג. דער דייטשער גענעראַל לודענדאָרף בעשולדיגט גאָר ענגלאַנד אין דעם זיג פון די באָל־שעוויקעס. אין זיינע מעמואַרען שרייבט ער: „די פּראָפּאַגאַנדע פון אונזערע פיינד און דער באָלשע־וויזם האָבען געהאַט דעם זעלבען ציעל אין אונזער פאָטערלאַנד. פונקט ווי ענגלאַנד האָט בעזיגט כינע דערמיט, וואָס זי האָט איהר געגעבען אָפּיום, אַזוי האָבען אונזערע שונאים אונז געגעבען רעוואָלוציע".

אַזוי רעכענט זיך די געשיכטע אָפּ מיט די וואָס פערלירען זייער שכל.

אין פעברואַר, 1931, האָט לודענדאָרף געמאַכט נאָך אַ גרעסערע ענטדעקונג. ער האָט מודיע געווען דער וועלט, אַז הינטער די באָלשעוויקעס איז גע־שטאַנען דאָס אינטערנאַציאָנאַלע און ספּעציעל דאָס יודישע פינאַנץ־קאַפּיטאַל. דער באָלשעוויזם און יו־דיש קאַפּיטאַל זענען געווען פעראייניגט אין דעם קאַמף געגען צאַרישען רוסלאַנד און דער קייזערלי־כען דייטשלאַנד, ער שרייבט:

„טראָצקי איז געקומען קיין פּעטראָגראַד פון אַמעריקע דורך שוועדען. ער איז געווען גוט פער־זאָרגט מיט געלט, וואָס עס האָבען איהם געגעבען אַלערליי אינטערנאַציאָנאַלע קאַפּיטאַליסטען. די באָל־שעוויקעס האָבען אויך געקראָגען געלט פון דייטש־לאַנד דורך דעם יוד סאַלמסען".

אָבער נישט לודענדאָרף און נישט אַלע אַנדערע פאַר איהם זענען די ערשטע ענטדעקער פון אויס־לענדיש געלד פאַר די צוועקען פון רעוואָלוציע. „סאַלמסען" האָט אַ סך פאָרגענגער, אַ סך זיידעס, אין דער געשיכטע, סיי ווי אַ יוד און סיי ווי אַ דייטשער אַגענט. גראַף פערזען, אַ שוועדישער אַמבאַסאַדאָר אין פראַנקרייך אין דער צייט פון דער גרויסער פראַנצויזישער רעוואָלוציע אין 1789 — אַ ליידענשאַפטליכער שטיצער פון דער מאָנאַרכישער מאַכט פון קעניג און ספּעציעל פון דער קעניגין — האָט עטליכע מאָל געשיקט צו זיין רעגירונג אין שטאָקהאָלם אַזוינע מיטטיילונגען:

„דער יוד אפרים, אַ שליח פון הער הערצבערג אין בערלין (דער דעמאָלסדיגער פּרייסישער אויס־לאַנדס־מיניסטער) בעאַרבעט די יאַקאָבינער (די עקסטרעם־רעוואָלוציאָנערע פּאַרטיי) מיט געלט. נישט לאַנג צוריק האָט ער בעקומען נאָך זעקס הונדערט טויזענט גולדען".

אַ מעסיגע צייטונג אין פּאַריז רעדט אַזוי וועגען די בעמיהונגען פון די יאַקאָבינער איינצופיה־רען די רעפּובליק:

„אַגענטען פון אייראָפּעאישע דיפּלאָמאַטען ווי, למשל, דער יוד אפרים דעם פּרייסישען קעניג'ס אַ מענש, האָבען געקראָגען אַ לייכטען צוטריט צו דעם המון, וואָס האָט זיך גרינג געלאָזט אונטערקויפען.

די ענליכקייט צווישען די האַנדלונגען פון רעוואָלוציאָנערען אין דעם צוואַנציגסטען יאָרהונ־דערט און די רעוואָלוציאָנערען אין דעם אַכצענטען יאָהר־הונדערט וואָלט באמת געווען זעהר מערק־ווירדיג, אויב זי וואָלט נישט איבערגעוואויגען גע־וואָרען דורך דעם פיל מעהר מערקווירדיגער ענ־ליכקייט צווישען די בלבולים. די געשיכטע פון אַלע רעוואָלוציעס און בירגער־קריגען זענען עדות, אַז וואו נאָר אַ הערשענדיגער קלאַס איז בעדראָהט אָדער ווערט אַראָפּגעוואָרפען, איז דער דאָזיגער קלאַס געווען גענייגט צו זוכען די אורזאַך פון זיינע אומ־גליקען נישט ביי זיך גופא, נאָר אין אויסלענדישע אַגענטען און שליחים.

אין מאַגדעבורג קאָן מען זיך אַבאָנירען אויף זיכער־קייט. ווער ס'האָט מורא צו געהען אליין ביינאַכט ווערט בעגלייט דורך אַ פּאָליציאַנט.

די פרעהליכע שטאָט פון אוקראינע

אָדעס האָט זיך פאַר דער צייט ווייניג געענדערט

(פון אַ בעזוך)

פון ב. סמאָליאַר

אין האָטעל וואו איך וואוין אין אָדעס — דער בעריהמטער „לאָנדאָנסקי" האָטעל — איז אַ נייע, אַ הונדערט־פּראָצענט סאָוויעטישע, דער גייסט איז אָ־בער דערזעלבער, וואָס אַמאָל, אַ גייסט פון מאַכען וואָס מעהר געלד.

קומט דער פאַרנאַכט, שפּילט דערפאַר דאָרט יעדען אָוונד אַנ'אָרקעסטער, זינגט דאָרט יעדען אָוונד אַ זינגער, ווערען דאָרט, אין רעסטאָראַן, אָפּ־געגעבען קאָנצערטען, וואָס ציהען זיך ביז דריי אַ זייגער פאַרטאָג.

„אונזער מוזיקאַלישע פּראָגראַם קאָן זיך פער־גלייכען מיט די בעסטע פּראָגראַמען אין ניו־יאָרק, און אין פּאַריז", ריהמט זיך פאַר מיר, דער דיי־רעקטאָר.

און כדי ענדגילטיג מיר איבערצייגען אַז ער איז אַ מבין אויף מוזיק פוילט ער זיך נישט און דערצעהלט מיר, אַז ער אַליין איז אויך אַנ'אָפּער־זינגער.

„געזונגען אין מילאַן", געזונגען אין וואַרשע, געזונגען אין בערלין, און טאַקע דאָ, אין אָדעסער אָפּערא אויך".

„נו, און פאַרוואָס זינגט איהר איצט נישט אין דער אָפּערא?" קאָן איך נישט פערשטעהן.

„איצט?" חזר'ט ער איבער מיין פראַגע, „איצט לוינט זיך עס פּשוט נישט, איצט בעצאָהלט זיך בע־סער צו זיין אַ פערוואַלטער פון אַ רעסטאָראַן אין אַ האָטעל, און זיין זיכער מיט אַ ליכטיגען צימער און מיט שפּייז, איידער צו קריגען זעקס הונדערט רובעל אַ חודש אַלס אָפּער־זינגער, און זיך וואַל־גערן ערגעץ אין אַ פערשטיקטען ווינקעל".

„אין גוטער געזעלשאַפט, האָט איהר ביי אונז ווין. ווייב און געזאַנג נישט ערגער ווי אין די בעסטע רעסטאָראַנען אין אויסלאַנד", ווערט ער היימיש־רעדעוודיג אויף דעם טיפּישען אָדעסער אופן.

אין „גוטער געזעלשאַפט" בין איך דערפאַר־שפּעט אין אָוונד אַרונטערגעגאַנגען פון מיין האָ־טעל־צימער אין דעם רעסטאָראַן צו זופּען פון דעם „סאַמע בעסטען ווין אין סאָוויעט־פערבאַנד" און צו הערען די סאַמע בעסטע מוזיקאַלישע פּראָגראַם אין גאַנץ אָדעס."

דער ווין ווי דער ווין, דער אָרקעסטער אויך נישט קיין שלעכטער, אָבער מיין „גוטע געזעל־שאַפט".

די סאָוויעטישע רעגירונג האָט ווערטינסקיס ראָמאַנסען דערווייל נאָך נישט פערבאָטען, און דער רעסטאָראַן איז נאָך דערווייל אַ סאָוויעטישע אינסטי־טוציע, אָבער גוטע סאָוויעטישע בירגער האָבען גאָר נישט וואָס צו טון אין אַזאַ רעסטאָראַן מיט אַזעלכע פרייזען און מיט אַזאַ פּראָגראַם, זענען מיינע פריינט געוואָרען מיט מיר אָפענהערציג. „אַזאַ רעסטאָראַן" איז אָדער פאַר אויסלענדער, אָדער פאַר שפּעקו־לאַנטען".

„אָבי איך האָב געוואונקט, אַז אין אָדעס זענען שוין מעהר נישטאָ קיין שפּעקולאַנטען" — האָב איך געמאַכט אַ פּערזוך איבערצופיהרען דעם געשפּרעך אויף אַ ליימטערען טאָן.

„עס עקעלט צו זיצען אין אַזאַ פּלאַץ אונטער די איצטיגע סאָוויעטישע אומשטענדען". האָבען זיי מיר דערקלערט, „אויסער די אויסלענדער, זענען די אַלע, וועלכע זיצען דאָ ביי די טישלעך, אָדער שמוג־לערס, אָדער שפּעקולאַנטען, אָבער נישט קיין זעהר ערליכע סאָוויעטישע בעאַמטע, — אַלע נישט זעהר זויבערע טיפּען... אַלע אַזעלכע טיפּען, וואָס פּאַסען זיך־מעהר פאַר דעם אָדעס פון אַמאָל, ווי פאַר אָדעס דער סאָוויעטישער. טיפּען פון דער צייט, ווען אָדעס האָט געהאַט איהר נאָמען „אָדעסאַ מאַמאַ".

* * *

אָדעס איז אָדעס, און גערעדט זענען דווקא מיינע פריינד, וואָס האָבען זיך דווקא איינגעשפּאַרט צו פערלאָזען דעם רעסטאָראַן...

אין דעם צימער פון מיין האָטעל, די פענסטער פון וועלכען עס געהען אַרויס אין רעסטאָראַן, זענען מיר געזעסען און פאַרטגעזעצט אונזער געשפּרעך. אַזוי זיך דערמאָנט אין פערשיידענע צייטען פון אַ־מאָל, מיטאַמאָל האָבען זיך צו אונז דערטראָגען פון רעסטאָראַן טענער, וועלכע איך האָב שוין לאַנג, זעהר לאַנג נישט געהערט אַפילו אין ניו־יאָרק. טענער פון די אַלטע יודישע ביליגע טעאַטער־לידלעך:

„אידעלע דיין קרוין איז דאָס
פינטעלע יוד,
געליטען האָסטו שטענדיג פאַר'ן
פינטעלע יוד,
געמאַטערט דיינע גלידערלעך
געפייניגט דיינע אידעלעך"...

„וואָס"? האָב איך זיך נישט געקאָנט איינ־האַלטען פון איבעראַשונג, אין סאָוויעט־רוסלאַנד, אין 1932, פופצעהן יאָהר נאָך דער רעוואָלוציע, זינגט מען נאָך פון אַנ'עפענטליכער ביהנע אַזעלכע לידלעך"?

„נישט אין סאָוויעט־רוסלאַנד, נאָר אין אָדעס", האָבען מיינע פריינד, עטוואָס פערשעהמט פאַר זיך אַליין, מיר דערקלערט.

מען האָט געקאָנט זעהן, אַז זיי ליידען, אַז זיי ליידען דערפון, וואָס איך, אַ פרעמדער, נאָך אַלעמען אין סאָוויעט־רוסלאַנד, האָב צופעליג אויפגעדעקט איינעם פון די סאַמע שענדליכסטע וועהטאָגען פון דער קולטורעלע אָפּגעשטאַנענקייט אין דעם יודי־שען סאָוויעטישען לעבען. איינע פון די מכות, וואָס אין אָדעס איז, ווייזט אויס, אוממעגליך זי אויסצו־היילען.

און אין דרויסען, דערמוטיגט פון שטורמישע בראַוואָ־קלאַפּערייען, האָט דער אָרקעסטער, ווי אויף צו להכעיס מיינע פריינט, זיך דערוויל פּוועק־געלאָזט שפּילען אויף „ביס", — אויף „ענקאָר", — אַ צווייט, מעהר פעפערדיג, יודיש טעאַטער־לידעל:

„שטויסט זיך אָן, זייט קלוג און
שטויסט זיך אָן,
אַזעלכע זאַכען זענען גרינג דאָך
צו פערשטעהען;
ס'איז אַ קלאָרע זאַך, — אַ דאָקטאָר
ווייסט אַ סך,
זייט־זשע נישט קיין יאָלדען, און —
שטויסט זיך אָן"...

„און דאָס טאָלעריר'ט מען נאָך אין דער איצ־טיגער רוסלאַנד?" האָב איך מיינע אויערען נישט געגלויבט.

„אין אַנדערע שטעט — נישט, אין אָדעס אָבער — יאָ", האָבען מיינע פריינד געוועהטאָגט פון שאַנד. „אָדעס איז נאָך אַלץ אָדעס. צוליב געלט וועט מען אין אָדעס טאָן אַלץ אין דער וועלט. צוליב געלט וועט אַזאַ סאָוויעטישער רעסטאָראַן ווי אייערער — דער גרעסטער אין שטאָט — לאָזען זינגען פון זיין ביהנע, וואָס נאָר פאַר אַ לידלעך דער עולם וויל. אַלץ, אַפילו די סאַמע ערגסטע שונד".

„און עס איז נאָך פערהאַן אין אָדעס אַנ'עולם, וואָס וויל אַזעלכע לידלעך?" איז מיר געווען שווער צו גלויבען.

„פערהאַן. פאַרוואָס זאָל נישט זיין? דער עולם אין אָדעס האָט שטענדיג ליב געהאַט אַ לידעל. שטענדיג געלעגען אין די ביליגע קאַבאַרעט־פּלעצער און אין פישזאָנ'ס טעאַטער. איצט קוויקט ער זיך מיט די לידלעך פון פישזאָנ'ס טעאַטער אין די אָדעסער ערשט־קלאַסיגע רעסטאָראַנען".

„אָבער די רעסטאָראַנען קאָנען דאָך די לידלעך נישט שפּילען, ווען זיי זאָלען נישט וועלען."

„זיי וועלען נישט שפּילען די לידלעך, וועלען זיי נישט האָבען קיין געסט". זאָגען מיר מיינע פריינד אויס דעם טרויעריגען סוד, „און געסט ווילען זיי פונדעסטוועגען האָבען. געסט מוזען זיי האָבען, די מוזען בערעכטיגען זייער עקזיסטענץ און צייגען, אַז זיי האָבען אַ בעדייטענדען איינקונפט".

„לעבט נאָך, הייסט עס. אין אָדעס די שונד פראַנק און פריי?" האָט זיך מיר עפּעס נאָך אַלץ נישט געלייגט אויפ'ן שכל זייער דערקלערונג.

„יאָ", האָבען מיינע פריינט אָפּגעוואָרפען, „צום בעדויערען איז נאָך די שונד טיף־טיף איינגעוואָר־צעלט נישט בלויז צווישען בירגערטום, נאָר אויך אין דעם געשמאַק פון אַ סך פון אונזערע סאָוויע־טישע טוער".

„שאַ, שאַ, דער רבי געהט
אוי, אוי, דער רבי געהט
שאַ, שאַ, דער רבי געהט
דער רבי איז שוין דאָ!"

פון דרויסען האָבען זיך געטראָגען צו אונז אין צימער אַריין די טענער פון אָט דעם ביליגען לידעל פון יודישען טעאַטער, איבערגעריסען מיט'ן קלאַנג פון גאָפּעל־מעסער און מיט'ן הילכיגען געלעכטער פון די צופרידענע צוהערער.

אָדעס בלייבט אָדעס!...

בריף פון צאר ניקאליי דעם צווייטע צו וועגען מאקסים גארקי

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פעַרציג־ יעהריגען יובילעי פון מאַקסים גאָרקי, דרוקען די סאָוויעטישע צייטונגען אַן'אינטערעסאַנטען בריף פון דעם לעצטען רוסישען צאַר, וואו עס ווערט אויסגעדריקט ניקאָלאַיס מיינונג און בעציהונג צום בעריהמטען שריפטשטעלער. דער בריף איז נישט לאַנג צוריק געפינען געוואָרען אין די אַלטע צאַרישע אַרכיוען, כאָטש זיין אינהאַלט איז שוין פריהער געווען בעקאַנט.

דער בריף איז געשריבען געוואָרען צו דעם דעמאָלסדיגען צאַרישען בילדונגס־מיניסטער פיאָטר סעמיאָנאָוויטש וואַנאָווסקי, אין דער צייט ווען די רוסישע וויסענשאַפטליכע אַקאַדעמיע האָט בעשלאָסען אריינצונעהמען מאַקסים גאָרקי'ן אַלס אַ מיטגליד.

דער בריף לייענט זיך ווי פאָלגט:

„פיאָטר סעמיאָנאָוויטש, די ידיעה וועגען דעם אַז גאָרקי איז אויסגעקליבען געוואָרען אַלס מיטגליד פון דער וויסענשאַפטליכער אַקאַדעמיע, האָט אויף מיר געמאַכט אַן'אומגעהויער שווערען איינדרוק. איך בין זיכער, אַז פונקט אַזאַ איינדרוק האָבען בעקומען אַלע ערנסט־דענקענדע רוסען. עס איז נישט צו פערשטעהן, וואָס עס האָט בעוואויגען די געעהרטע חכמים פון דער אַקאַדעמיע צו טון אַזאַ זאַך. גאָרקי'ן קומט אַבסאָלוט נישט אַזאַ גרויסער כבוד — נישט לויט זיינע יאָהרען און אַוודאי נישט לויט זיינע קורצינגע פערפאַסונגען.

„נאָך ערנסטער איז דאָס, וואָס ער געפינט זיך איצטער אונטער אַ קלאגע (אין צוזאַמענהאַנג מיט זיין רעוואָלוציאָנערער טעטיגקייט), און אַזאַ מענש ערלויבט זיך אונזער וויסענשאַפטליכע אַקאַדעמיע אויסצוקלייבען פאַר אַ מיטגליד!

„איך בין זעהר אין כעס פאַר דעם אַלעם, און איך פערלאַנג פון אייך צו ערקלערען, אַז לויט מיין בעפעהל ווערט גאָרקיס ערוועלונג אָפגעשאַפט. איך האָף כאָטש אויף אַביסעל אויסצונירטערען דערמיט דעם גייסטיגען צושטאַנד פון די אַקאַדעמיקער. (אונטערגעשריבען)

ניקאָליי דער צווייטער".

צי ווערען קאמוניסטען פערפאלגט אין ארץ-ישראל?

אנפראגע פון קאלאנעל וועדזשוואוד אין ענגלישען פארלאמענט

לאָנדאָן (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פאַרלאַמענט האָט קאָלאָנעל וועדזשוואוד פון דער לייבאָר־פאַרטיי זיך געווענדעט צום שטאַטס־סעקרעטאַר פאַר קאָלאָניען־ענינים מיט פאָלגענדער אָנפראַגע:

— צי זענען די רעכט און אַלגעמיינע שטעלו... פון די פערזאָנען, וואָס בעקענען זיך אָפען צו קאָ... מוניסטישע דאָקטרינעס, מעהר בעגרעניצט אין ... ברישישע מאַנדאַט־טעריטאָריעס ווי אין גרויס־בר... טאַניען גופא? און בעוואונדערס צי איז דעם מ... סטער'ס אויפמערקזאַמקייט געלענקט געוואָרען או... די לעצטע פערפאָלגונגען פון קאָמוניסטען אין א...

ענטפערענדיג אויף דער אָנפראַגע, האָט ד... שטאַטס־סעקרעטאַר פאַר קאָלאָניען־ענינים סער פ... ליפ קאָנליף־ליסטער ערקלערט:

— אין די מאַנדאַט־טעריטאָריעס איז די געוו... סענס־פרייהייט גאַראַנטירט אַלע מיט בעריקזיכט... גונג פון אָבהיטען די עפענטליכע אָרדנונג און מ... ראַל. איך האָב נישט קיין אינפאָרמאַציע וועגען... פערפאָלגונגען, וועגען וועלכע עס האָט דערמאָ... קאָלאָנעל וועדזשוואוד.

קאָל. וועדזשוואוד: מעג איך פרעגען, צי ווע... בכלל אין די מאַנדאַט־טעריטאָריעס אַנגעווענדעט... ענגלישע רעכטס־פּראַקטיק אין געביט פון מיינונג... אויסדרוק?

סער פיליפ קאָנליף־ליסטער: איך מיין, ... איך דאַרף מיך וועגען דעם גענויער איינפאָרמיר... מחמת איך בין נישט זיכער, צי זעבען אין די מאַ... דאַט־לענדער נישטאָ קיין לאָקאַלע געזעצען, וו... ווערען אָנגעווענדעט אין געוויסע ענינים פון ד... געביט, וואָס אינטערעסירט קאָל. וועדזשוואוד'ן.

נייער רעקטאָר פון דער בערלינער אוניווערזיטעט

פראָפ. ד"ר קאָלראוש (רעכטס), לינקס—דער פריהערדיגער רעקטאָר, פראָפ. לידערס.

הירצליך
מאַטאַ
האַרי
— איז —
„CAPITOL“

די נבלה

(אַ טעאַטער־הומאָרעסקע)

פון בעלא בעלאריבא

מיין מזל פערטראָגט מיך אַזש ביז אַמעריקאַ ביז ניו־יאָרק. טאָמער איז נאָך ווייניג ניו־יאָרק, דאַרף עס זיין בראָנזוויל.

ווער איהר דאָך פרעגען, וואָס דאָס איז אַזוינס בראָנזוויל? בראָנזוויל איז נישט קיין געגענד פון ניו־יאָרק, נאָר אַ גאַנצע מדינה, אַ מדינה פאַר זיך אַליין. אַ יודישע מדינה, ארץ ישראל! איהר מעגט דאָרטען אָפלעבען אַ הונדערט יאָהר אָהן איין ענגליש וואָרט. היינט יודען! אפשר אַ מיליאָן! אמת, די סטאַטיסטיק זאָגט, אַז דאָרט וואוינען נאָר עפּעס אַ פופציג טויזענד יודען. נאָר איך גלויב נישט! וואָס מיר סטאַטיסטיק, שמאַטיסטיק, איך זאָג אייך: „אַ מיליאָן!" און טאָמער פאַלט דאָרטען חלילה אריין אַ גוי, אַ איטאַליענער, אַ פּאָליאַק, אָדער אַ רוס, איז אין אַ קורצע צייט ארום רעדט ער אַזאַ מחיה'דיגען גאַליציאַנישען יודיש מיט „עך זאָל מיר אַזוי לעבען". אַז איהר און אפילו ער אַליין פערגעסט, אַז ער איז אַמאָל געווען אַן'ערל. עס טראָגען זיך אפילו קלאַנגען, אַז די בראָנזוויל'ער יודען, האַלטען אויס מיט'ן עסען און דירה אַן'אמת'ן געבוירענעם אַמעריקאַנער, כדי מען זאָל נישט פערגעסען, אַז בראָנזוויל געהערט אויך צו אַמעריקאַ.

אָט אין דעם בראָנזוויל האָבען מיר געשפּילט זיבען פאָרשטעלונגען.

די פאָרשטעלונגען האָבען געהאַט אַ גרויסען ערפאָלג. בראָנזווילער איז נאָהענט די פאָלקסטימליכקייט פון הירשביין'ס „גרינע פעלדער", די קליינשטעטלדיגקייט פון פינסקי'ס „יענקעל דער שמיד". זיי זענען זיך מחיה, דערמאָנען זיך די היים פרייען זיך אויפ'ן גאַנצען קול און עסען דערביי ארץ־ישראל ניסלעך און פערהילכען דעם טעאַטער מיט ציין־קנאַקעניש. קומען דאָרט גאַנצע משפחות: דער מאַן, דאָס ווייב, די שוויגער, די מומע, די שכנה. אַלע צוזאַמען שטופּען זיי אַ וויגעלע מיט אַ קליין זויגעוודיג קינד. נאָך דער פאָרשטעלונג געהען זיי חלילה נישט אהיים, נאָר וואַרטען מיט געדולד כאָטש אַ קוק טון, אָנטאַפּען מיט די הענד, בעטען ביי מיר איך זאָל זיי ווייזען צי מיינע צעפּ זענען אמת'ע, אייגענע, און נישט קיין צוגעטשעפּעטע. שוין לאַנג נישט געזעהן קיין אייגענע צעפּ אין אַמעריקאַ, אַלע געשוירענע... זיי בעטען מען זאָל זיי לאָזען אָנרירען די ערדענע טעפּלעך, די הילצערנע לעפעל, פון די „גרינע פעלדער". זיי זענען גערירט. ביי אַנדערע פאָר־

בלאָנדזשעט אַ טרעהר אין די אויגען: ערינערונגען... קינדער יאָהרען... אַ היים... אַ מאַמע... אפשר אַן'ערשטע ליבע... אַלץ, אַלץ געבליבען אויף יענער זייט ים. עס בעווייזען זיך טעאַטער־פּאַטריאָטען. זיי ווערען גוט צו אונז... ווילען מיט עפּעס מכבד זיין: נעבעך הונגעריגע אַקטיאָרען, אויסגעהונגערטע פון ראָסיאַ! עך ראָסיאַ, ראָסיאַ! וואָס פון דיר איז געוואָרען! אַזעלכע גרויסע אַקטיאָרען און נעבעך הונגעריגע, שוואַרצע ברויט האָבען זיי אויף דער בינע געגעסען".

איבערהויפּט בעפאַלט מען אַ שוישפּילער, וואָס האָט געשפּילט הירש בער'ן אין די „גרינע פעלדער" און פלעגט עסען אַ סך ראַזאָווע ברויט אויף דער ביהנע, אַזוי ווי אַ הישעריק. בראָנזווילער פּאַטריאָטען און פּאַטריאָטניקעס פלעגען זיפצען איבער איהם, אונטערדריקען קיכלעך, אייגענע, געמאַכטע, איינגעמאַכץ און טרייסטען: „נישקשה, ביי אונז אין אַמעריקאַ וועט איהר זיך פּאָפּראַווען נישט דאַרפען נעבעך עסען קיין שוואַרץ ברויט. פערלאָזט אייך אויף בראָנזוויל!"

מיר איז גוט צווישען די יודען! איך האָב זיי ליב. איך פערגעס אביסעל מיין בענקעניש נאָך וואַרשאַ. און אָט אַזוי לויפט דורך די וואָך, און זונטאָג דאַרפען מיר שפּילען די לעצטע פאָרשטעלונג און זיך געזעגענען מיט בראָנזוויל. עפּעס צום שלים־שלימזל איז די „ווילנער" איינגעפאַלען אויף דער לעצטער פאָרשטעלונג אוועקצושטעלען פּרץ הירשביין'ס „די נבלה" דאָס איז זייער א קורצע פּיעסע, וועלכע ענדיגט זיך האַלב נאָך צעהן. פאַר בראָנזוויל איז דאָס אַ קאַטאַסטראָפע! קומען קומען זיי אין טעאַטער ערשט פון ניין ביז האַלב צעהן, פערנעמען די פּלעצער און געהען נישט ארויס פאַר צוועלף, כאָטש ווער צעזעצט!

מיר, די „ווילנער", זענען דאָך אַ טרופּע מיט „פּרינציפּען". פונקט אַכט דרייסיג פאַנגט מען אָן. צי די בראָנזווילער קומען יאָ, צי נישט. פּרינציפּ איז נישט קיין קלייניגקייט! האָט טאַקע די פאָרשטעלונג מיט איהרע אַלע 4 אַקטען זיך געענדיגט צעהן דרייסיג. אָבער דאָס פּובליקום איז געבליבען זיצען, און גאַנץ געדולדיג געוואַרט אויפ'ן פינפטען אַקט.

שלאַכט! עס געהט דורך צעהן פופצעהן מינוט, מיר זענען שוין אָפּגעוואַשען, איבערגעטון, אָבער די בראָנזווילער זיצען ווי צוגעשמידט צו די בענקלעך. נישטאָ קיין אַנדערע בריה — מען מוז ארויסגעהן און זיי בעטען געהן אַ היים. אונזער אַמעריקאַנער דירעקטאָר געהט ארויס און פאַנגט אָן מיט דעם קלאַסישען: „מיינע פריינדע! איהר דאַרפט פערשטעהן, אז די „ווילנער" טרופּע האָט פּרינציפּען. מען שפּילט קונסט, שווערע קונסט נישט קיין פּיעסע מיט טענצע און געזאַנגע. דערפאַר מוזט איהר געהן אהיים!"

„וואָס?" הערט זיך אַ געשריי פון פּובליקום, און וואָס הערט זיך מיט „דער נבלה"? ער האָט דערשטיקט דעם טאַטען און גאָרנישט! וואו איז גערעכטיגקייט? ווילנער בלאָפערס! „די נבלה"! דער'הרג'ענען די נבלה! נאָך אַן'אַקט, גיט אונז אַ פינפטען אַקט!...

דער דירעקטאָר בעט זיך:

„אָבער מיינע פריינדע מיר האָבען נישט צוגעגרייט קיין עלעקטרישען שטוהל!"

„האַקט נישט קיין טשאַיניק!" ענטפערט מען איהם. „געלד האָט איהר גענומען? האָט איהר געדאַרפט צוגרייטען!" שרייט שוין דאָס גאַנצע פּובליקום.

„גיט אָפּ דאָס געלד", פישטשען די ווייבער. „דאַ געהט נישט קיין בלאָף. דאָס איז נישט יוראָפּ. דאָ איז אַמעריקאַ! דאָ איז בראָנזוויל! אַ פינפטען אַקט!"

אַ פּאָר יונגע בחורים, ריכטיגע חברה־לייט, גיבען זיך אַ לאָז צו דער ביהנע, ציהען איין די פּאַסקעס איבער די הויזען, וואַרפען ארויף אַ פּאָר קאַפּעליושען, און מיט אַ יודיש, וואָס נאָר אַ סאַטער, קאָן פערשטעהן, הויבען זיי אָן פּאַרערען:

„די נבלה זאָל מען פערברענען אויפ'ן עלעקטרישען שטוהל".

די סיטואַציע ווערט ערנסט. דער דירעקטאָר בעהאַלט זיך. מילא דער אַקטאָר, וואָס האָט גע־שפּילט „די נבלה", ליגט אַ פערגראָבענער ערגעץ אין אַ קלאָזעט, זיין ווייב אַ צעטומעלטע, אַ בלאַסע, שרייט איהם אריין אין דער טיר:

„נו, סאשענקאַ, גוט, האַ? איך האָב דיר שטענדיג געזאָגט: רייס זיך נישט צו קיין הויפּט־ראָלען! זעהסט, אָט איצט האָסטו דעם סוף! זאָלען אנדערע שפּילען און זאָל מען אַנדערע דער־הרג'ענען", גריזשעט זי איהם נאָך ארויס די יאָהרען.

דער דירעקטאָר טעלעפאָנירט נאָך פּאָליציי, און מיט זייער הילף האָט מען „די געעהרטע פריינדע" פון טעאַטער ארויסגעבעטען.

דאַ האָט זיך אָנער ארויסגעוויזען בראָנז־ווילער עקשנות, זיי זענען געבליבען שטעהן אויפ'ן טראָטואַר און געוואַרט אויפ'ן ארויסגאַנג פון „דער נבלה".

מיר וואַרטען אין טעאַטער, זיי — אויף דער גאַס. עס געהט דורך א שעה. איך פערליר מ'... געדולד. איך וויל ארויסגעהן. וואָס האָב א... מורא? טראַכט איך, מיר איז דאָך גוט! איך ה... דאָך מענדל נבלה נישט געשפּילט וואָס האָבען ... צו מיר? איך און נאָך אַן'אַקטריסע בעשליס... ארויסצוגעהן מיר זענען זיכער, אז אונז וועט ג... נישט טרעפען, ווייל אונזערער אַ בעקאַנטער וו... אין דרויסען פאַר דער טיר מיט זיין אויטאָמאָב... מיר עפענען די טיר... אַ קוקעריי, אַ געמורמל... מיר זעצען זיך אריין אין אַ מאַשין, אָבער די ק... זיך נישט ריהרען פון אָרט.

מיין פריינדין, אַן'אמת'ע „לופט־קאַטשקע"... אַ געוועזענע „בונדאָווקע" און מאַסען־רעדנער... נאָך פון יאָהר 1905, האָט גראָד אַ געלעגענה... אויסצונוצען איהרע רעדנערישע פעהיגקייטען: פּלאַטפאָרם איז דאָ, אַ פּובליקום אויך און... פאַנגט אָן הייס רעדען, מיט די הענד: „שוועסט... און ברידער! טאָוואַרישטשעס! פּראָלעטאַריע... וואָס ווילט איהר? פאַרוואָס ווילט איהר, אז ... נבלה" זאָל פערברענט ווערען אויפ'ן עלעקטריש... שטוהל? איז ער דען נישט א קרבן פון אונז... קאַפּיטאַליסטישער אָרדנונג?"

„האַלט נישט קיין ספּיטשעס! גיט אָפּ ד... געלט!" שרייט די מאַסע.

„גענאָסען, טאָוואַרישטשעס! פון סאָצי... ליסטישען" — — —

„האַקט נישט קיין טשאַיניק! נאָך אַן'אַקט" שריים מען.

מיין בעקאַנטער וויל מיט אַלע כוחות ... דרעהען די מאַשין. ב־ר־ר ב ר־ר־ר־ר, בורטש... דער מאָטאָר און ווי צו להכעיס וויל ער זיך ני... ריהרען פון אָרט. מיר איז מיין האַרץ ווי אונט... איין.

„הערט אויף מיט אייער סאָציאַליזם!" ש... טשע איך אַ האַלב טויטע צו מיין פריינדין. „... ווען אונז דער'הרג'ענען!".

„ניין, בעלאַטשקאַ", פּראָטעסטירט זי, „מ... דאַרף ערקלערען די ברייטע מאַסען!".

ב־ר־ר־ר בונטעוועט זיך די מאַשין און ריהר... זיך נישט פון אָרט.

„איך האָב געמיינט", שרייט זי ווייטער מי... ענטוזיאַזם, „אז איהר האָט אין דער פרייער אַמ... ריקע פּראָגרעסירט; אָבער איך זעה, אז שניפּעש... בלייבט שניפּעשאָק!

„הו־הו הו־הו", שרייט די צעווילדעוועט... מאַסע.

בר־ר־ר־ר ברומט אויס אונזער אויטאָמאָ... און ריהרט זיך שוין, דאַנקען גאָט, פון אָרט.

מען שרייט, מען פייפט, מען הודושעט, ... אַ מ נה קינדער שרייען נאָך: הו־הו־ררראַ!!!

שטיל אין האַרצען האָב איך געבענ... גומל...

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג א׳ 31 מרחשון תרצ״ג

אקטאבער

זון-אויפגאנג 6.32
זון-אונטערגאנג 4.15

געזעגנונגס-זיצונג פון דער צייטווייליגער קהלה-פערוואלטונג

נעכטען איז פארגעקומען די לעצטע זיצונג פון דער צייטווייליגער קהלה-פערוואלטונג, ווי בעקאנט בעהמט שוין היינטיגען דינסטאג איבער איהר טעטיגקייט די ... נ״געוועהלטע קהלה-פערוואלטונג.

נאכדעם ווי ס׳איז אנגענומען געווארען דער פראטאקאל פון דער פריהערדיגער זיצונג איז א דורכגעלייענט געווארען א

מיטטיילונג פון דער סטאראסטווע

אז אויף א בעשלוס פון העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל, הערען אויף צו געהערען צו די יודישע קהלה די פערזאנען, וועלכע האבען בעקומען פון דער אנדמיניסטראטיווער מאכט א בעשייניגונג, אז די זענען רעליגיאנס-לאז, אזעלכע פערזאנען דארפען נישט מעהר צאהלען קיין קהלה-עטאט.

צוליב דעם וואס די קראנקען-קאסע האט ארויפגעלעגט א סעקוועסטער אויף די סובסידיעס וואס די תלמוד-תורה עץ-הדעת בעקומט פון דער קהלה האט די קהלה-פערוואלטונג בעשלאסען צו שטרייכען

די סובסידיעס פאר די אינסטיטוציעס, וועלכע עקזיסטירען שוין נישט

היות ווי עץ-הדעת עקזיסטירט מעהר נישט, ממילא קען זי קיין סובסידיעס פון דער קהלה נישט בעקומען

די ווארשאווער קהלה האט געבעטען ביי דער לאדזער קהלה-פערוואלטונג אן אפשריפט פון מעמאריאל, וואס די לאדזער קהלה האט געשיקט צום בילדונגס-מיניסטעריום וועגען דעם, אז די קהלה אליין זאל קענען זיך ארויסזאגען וועלכע פארלעגענע עטאט-חובות זענען רייף צו עקזעקוציע און זאל נישט דארפען ערשט אנקומען צו דער סטאראסטווע, ווי ס׳זעהען פאר

די נייע עקזעקוציע-פארשריפטען

ס׳ווערט בעשלאסען אזא אפשריפט צו שיקען.

דער געוועזענער איבערעגדענט פון בית-עולם ה׳ קאלינסקי, וועלכער איז אויף עמעריטור האט זיך געווענדעט צו דער קהלה-פערוואלטונג, אז מען זאל איהם צופיהרען קיין ארץ-ישראל און ווייטער צאהלען די עמעריטור. די קהלה-פערוואלטונג איז נאכגעקומען די ביטע פון ה׳ קאלינסקי בתנאי או ער זאל בעפרייען זיין דירה, וואס ער האט פון דער קהלה

איבער די ווענדונגען פון הרב ראפאפארט פון ריכוואל און דעם איידעם פון לאדזער מורה הוראה קופער, אז מען זאל זיי בעשטימען אלס לאדזער מורה הוראות ווערט בעשלאסען אריבערצוגעהען צו דער טאג-ארדנונג צו קאנטראלירען די טעטיגקייט פון „נותן-לחם" וועלכע בעקומט חודשליכע סובסידיעס פון דער קהלה איז בעשלאסען געווארען צו דעליגירען וויצע-פרעזעס בערגער, א. י. זאוידיסלאווסקי און י. מ. זאוידיסלאווסקי.

ס׳ווערט אנגענומען דער קאסע-בעריכט פאר׳ן חודש סעפטעמבער אין דער הויך פון 226,360 זל.

O נאכדעם ווי ס׳זענען אויסגעהערט געווארען די דעלעגאטען פון דער ווילקער שוהל די ה״ה טיבערג און יאסקאוויטש מכח דער פראגע וואס

די ווילקער-שוהל

האט צוגענומען עטליכע איילען ערד פון שכנות-דיגען קהלה-פלאץ ווערט בעשלאסען אויפצופאדערען די פערוואלטונג פון דער ווילקער שוהל צוריקצוגעבען דעם פערנומענעם פלאץ.

די אלטע מלבושים, וואס זענען בשעתו אנגעקומען פון ענגלאנד פאר די לאדזער יודישע בעפעלקערונג ווערט בעשלאסען איבערצוגעבען דער געזעלשאפט מלבוש-ערומים.

ס׳ווערט אויך אקצעפטירט די פערטיילונג פון דער לעצטער זיצונג פון דער סאציאלער הילפס-קאמיסיע אויף א סומע פון 19268 זלאטעס.

געזעגענונגס-רעדעס

מיט דעם ענדיגט זיך די זיצונג. פרעזעס מינצבערג געזעגענט זיך דאן מיט די מיטגלידער פון דער צייטווייליגער קהלה-פערוואלטונג, וועלכע פערלאזען איצט זייערע אמטען. ער גיט אפ א בעריכט פון דער טעטיגקייט זייט דעם 15. פעברואר 1931, ער ווייזט אן, אז אין דער פערוואלטונג האט געהערשט א הארמאנישע צוזאמענארבייט און דאנקט אלע דאזאר׳עס און אויך אלע בעאמטע פון דער קהלה, מיט׳ן סעקרעטאר נאדעל בראש, וועלכע האבען אזויפיל בייגעטראגען ביים ארגאניזירען און אנטוויקלען די ארבייט פון דער קהלה-פערוואלטונג.

דאזאר האפמאן געזעגענט זיך מיט די דאזאר׳עס און בעזונדער׳ס מיט׳ן פרעזעס מינצבערג, ביי וועלכען ער האט געפינען פערשטענדעניש, נישט קוקענדיג דערויף, וואס זיי געהערען צו געגענזייטיגע ריכטונגען. ער דאנקט אויך דעם וויצע-פרעזעס בערגער פאר דער צוזאמענארבייט און דעם סעקר. נאדעל.

אדוו. וויצמאן בעטאנט, אז אין די קהלה האט ער אנגעהויבען צו ארבייטען מיט מעהר ענטוזיאזם, ווי ער האט איצט, ווייל ער האט געמיינט, אז די קהלה וועט ווערען דאס קערענדעל פון דער נאצ. אויטאנאמיע. ס׳איז אבער געשעהען אנדערש. ער האפט, אז סוף-כל-סוף וועט דאך די קהלה ווערען דער אמת׳ער רעפרעזענטאנט פון דער יודישער בעפעלקערונג.

סעקרעטאר נאדעל דאנקט אויך אין נאמען פון די בעאמטע דער אפטרעטענדער פערוואלטונג

פרעזעס מינצבערג האט זיך טאקי אפגעזאגט איבערצונעמען דעם אמט פון פרעזעס אין דער נייער קהלה-פערוואלטונג

עס קומען פאר אונטערהאנדלונגען וועגען א שלום צווישען די שטרייטענדע ריכטונגען אין דער „אגודה"

מיר האבען שוין געשריבען וועגען די חלוקי-דעות, וואס קומען פאר אין דער „אגודה" מכח דער טעטיגקייט פון דער אגודהישער מעהרהייט אין דער קהלה-פערוואלטונג. עטליכע אגודהישע דאזאר׳עס האבען זיך געפונען געטראפען דערפון וואס זייערע פראטעקציעס זענען נישט טאלערירט געווארען דורך פרעזעס מינצבערג און דעריבער האבען זיי אנגעהויבען אין דער „אגודה" אן אפאזיציע געגען פרעזעס מינצבערג.

מיר האבען אויך אנגעוויזען, אז צוליב די דאזיגע חלוקי דעות האט פרעזעס מינצבערג געדראהט, אז ער וועט אויף ווייטער נישט אננעהמען דעם אמט פון פרעזעס פון דער קהלה-פערוואלטונג.

פאריגע וואך איז טאקע געקומען אזוי ווייט, ווי מ׳גיט אונז איבער פון די אגודהשע קרייזען האט דעפ. מינצבערג איבערגעשיקט א בריף אין דער „אגודה", אין וועלכען ער טיילט מיט, אז ער רעזיגנירט פון אמט אלס פרעזעס פון דער קהלה-פערוואלטונג, די אנהענגער פון פרעזעס מינצבערג האבען, ווי מ׳טיילט אונז מיט, זיך געווענדעט וועגען דעם ענין צו איינעם פון די פיהרענדע און אנגעזעהענסטע רבנים אין פוילען, און פון דארט איז טאקע באלד געקומען אן ענטפער, אז מען זאל בעדינגט מאכען שלום, כדי דעם שלום אדורכצופיהרען איז נעכטען געקומען קיין לאדז דער אגודה-שער פיהרער אין ווארשא ה׳ איטשע מאיר לעווין און נעכטען איז פארגעקומען די ערשטע פערשטענדיגונגס-זיצונג.

ס׳האלט טאקע דערביי, אז ס׳זאל קומען צו א שלום און פרעזעס מינצבערג וועט דאן צוריקציהען זיין רעזיגנאציע.

הויז-בעזיצער-פעראיינען געגען פערקלענערן ס׳דירה-געלד פאדערען אפצושאפען דעם לאקאטארען-שוץ

צוזאמענפאהר פון הויז-בעזיצער אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע – יודישער הויזבעזיצער-פאריין האט נישט אנטיילגענומען אין צוזאמענפאהר

אין פילהארמאניע-זאל האט זיך נעכטען געעפענט א צוזאמענפאהר פון הויז-בעזיצער אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע. אין דאזיגען צוזאמענפאהר האט אויך געזאלט אנטיילנעהמען דער צענטראלער הויז-בעזיצער-פעראיין (יודישער), פיעטריקאווער 46. דער צענטראל-פעראיין האט אבער געפאדערט, אז אויף דער טאג-ארדנונג פון צוזאמענפאהר זאל זיך געפונען די פראגע פון די לאדזער שטאטישע אבליגאציעס. די איניציאטארען פון צוזאמענפאהר האבען אבער געהאלטען, אז די דערמאהנטע פראגע דארף בעטראכט ווערען דורך א צוזאמענפאהר פון קרעדיט-געזעלשאפטען און נישט אויף א צוזאמענפאהר פון די הויז-בעזיצער-פעראיינען. דער צענטראלער פעראיין האט דערמיט נישט געוואלט מסכים זיין און האט זיך אפגעזאגט אנטיילצונעהמען אין צוזאמענפאהר.

דעם צוזאמענפאהר האט געעפענט דעפ. שימעל. אין פרעזידיום זענען געוועהלט געווארען פרעזעס פאנאנאווסקי, ראטמ. שאט און קוקולאש.

די פראגען וואס זענען געשטאנען אויף דער טאג-ארדנונג האבען ארויסגערופען א לאנגע דיסקוסיע און צום סוף זענען אנגענומען פאלגענדע רעזאלוציעס: דער צוזאמענפאהר האט אנערקענט, אז די ווירטשאפט פון די מאגיסטראטען איז א פאטאלע, זיי האבען זיך פערשולדיגט ביז א מיליארד זלאטיס. די סיבה דערפון איז וואס ביי דער אנפיהרונג פון די מאגיסטראטען שטעהען מענשען נישט קיין געניטע און נישט קיין פאכמענער, דעריבער פאדערט דער צוזאמענפאהר, אז די וואהל-ארדינאציע זאל געענדערט ווערען אויף דעם אופן, אז אין די מאגיסטראטען זאלען אריינקומען מענשען געניטע און די הויז-בעזיצער זאלען זיין דארט פערטרעטען.

אין דער פראגע פון ביליגער מאכען דאס דירה-געלד האט דער צוזאמענפאהר בעשלאסען אויפמערקזאם צו מאכען, אז אפילו די מינדעסטע פערבילליגערונג פון דירה-געלד קען ברענגען צו א רואין פון די הויז-בעזיצער און וואלט אפגעשוואכט דעם כוח פון די קרעדיט-געזעלשאפטען.

דער צוזאמענפאהר האט אויך געפאדערט, אז דער דעקרעט פון לאקאטארען-שוץ זאלען ביסלעכווייז אפגעשאפען ווערען.

„ראדיא-משפחה" שאפט א אינטערנאט פאר בלינדע קינדער

אין עניבים פון דער ראדיא-סטאציע זענען געקומען פון ווארשא קיין לאדז דער רעפערענט רער. פיאטראווסקי און דער רעפערענט פאר יודישע עניבים ביי דער ראדיא-סטאציע, מיטארבייטער פון „מאמענט" ה׳ זילבערבערג.

ביי דער דאזיגער געלעגענהייט איז פארגעקומען א פרעסע-קאנפערענץ, אין וועלכער רער. פיאטראווסקי האט איבערגעגעבען וועגען דער ארגאניזאציע פון דער געזעלשאפט „ראדיא-משפחה". די דאזיגע געזעלשאפט בעשטעהט פון אבאנענטען פון ראדיא און האט פאר א ציל צו העלפען ארימע בלינדע קינדער, אפראטעווען זיי פון גאס, פון בעטלעריי און פון נויט, ווען די געזעלשאפט וועט האבען די ערשטע גרעסערע סומע געלד וועט מען צוטרעטען צו בויען אן אינטערנאט פאר בלינדע קינדער אהן אונטערשייד פון רעליגיע און נאציאנאליטעט, דער מאגיסטראט האט צוגעזאגט צו געבען א פלאץ צו דעם צוועק, די „ראדיא-משפחה" אנטוויקעלט זיך זעהר גוט.

* * *

דער רעפערענט פאר יודישע עניבים אין דער ראדיא-סטאציע ה׳ זילבערבערג האט בעזוכט אונזער רעדאקציע און זיך אינפארמירט ביי אונז וועגען די פאדערונגען פון דער יודישער געזעלשאפט בנוגע דער ראדיא-סטאציע.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1912

(2) היינט, מאנטאג, דארפען זיך שטעלען אין מיליטער-ביורא (זגאוואדזקא 11) צו רעגיסטראציע יונגעלייט פונ׳ם יאהרגאנג 1912 און עלטערע, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון 4 קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען, וואס הויבען זיך אן מיט די אותיות:

S Sz T

און פון 11 קאמיסאריאט:

P R S Sz

מארגען, דינסטאג אמטירט נישט די קאמיסיע.

פערד-איבערזיכט

(מ) היינט, 9 פריה דארפען אויפ׳ן האלער-פלאץ צושטעלען צום איבערזיכט זייערע פערד, די פערד-אינהאבער, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 8-טן פאליציי-קאמיסאריאט און וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות:

פון A ביז Z

דאס נייע פרעזידיום

אין לאדזער סוחרים-פעראיין

דאס פרעזידיום פון סוחרים - פעראיין אין לאדז (פיעטריקאווער 73) האט זיך קאנסטיטואירט אויפ׳ן פאלגענדען אופן:

פרעזעס–יוליוש לעוושטיין; וויצע-פרעזעס – מיעטשיסלאוו הערץ און האנדעלס-ריכטער-יאקוב הערץ; סעקרעטאר – לעאן מאקרסקי; קאסירער ד״ר זיגמונט שינאגעל; עקאנאמען-י. ווינשטיין און י. שלאם.

האראק׳ס פאבריק הויבט אן צו ארבייטען

עהערגעכטען איז אין דער פאבריק פון „אראלף האראק" אין רודא-פאביאניץ ליקווידירט געווארען דער שטרייק.

דער לוין ווערט געריסען אויף 15 פראצ.

צו דער ארבייט וועלען בהדרגה צוריקגענומען ווערען אלע ארבייטער.

די פאבריק הויבט אן צו ארבייטען מארגען, מאנטאג, דעם 31 ד. ח.

היינט און פאלג. טעג!

דראמע מיט א פאסצינירענדען אינהאלט און פול מיט סענטימענט

דראמע פון אן איבעריגע מאמע

„EMMA"

Jean Herscholt רעזשי

אין דער הויפטראלע די גרעסטע טראגיקערין פון דער וועלט MARJA DRESLER אין די איבעריגע ראלען: Myrna Loy, Richard Cromwel

אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע — און לאנר-אקטואליטעטען. —

אנה. 4.30 נמ. שבת, זונטאג 1 בייטאג. פאפולערע פרייזען פון די פלעצער. הנחה-בילעטן גילטיג אהן בעגרענצונגען.

Dr. med. H. ŁUBICZ

ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32

נעמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אווענד. זונטאג פון 9–11 בייטאג.

אלפוילישער קאנגרעס צו בעקעמפען דעם ראק האט זיך נעכטען אנגעהויבען אין לאדז

מין. הוביצקי, וויצע-מיניסטער פיעסטשינסקי, סענאט-מארשאלעק שימאנסקי אויפ׳ן קאנגרעס

אין לאקאל פון דער דאקטוירים-געזעלשאפט האט זיך נעכטען אנגעהויבען דער דריטער אלפוילישער קאנגרעס צו בעקעמפען די ראק-קראנקהייטען. צום צוזאמענפאהר זענען געקומען אנ׳ערך 350 דאקטוירים, צווישען זיי די גרעסטע מעדיצינישע אויטאריטעטען פון גאנץ פוילען, אלע רעקטארען פון די מעדיצינישע פאקולטעטען.

פון דער מאכט האבען אין צוזאמענפאהר אנטיילגענומען דער מיניסטער פאר געזעלשאפטליכער שוץ הוביצקי, וויצע-מיניסטער פיעסטשינסקי, פארשטעהער פון אינערן- און קריגס-מיניסטעריום, סענאט-מארשאלעק שימאנסקי, וואיעוואדע יאשטשאלט, וויצע-וואיעוואדע פאטאצקי, פירשט ראדזיוויל, סטאראסטע פאדאבינסקי, סטאראסטע רזשעווסקי, קאמענדאנט ניעדזשעלסקי, שטאט-פרעזידענט זשעמיענצקי, פרעזעס פון שטאדט-ראט אנדזשעיאק. לאוויניק מארגוליס דיר. פון שטאט-ראט רהגדא א. א.

דעם צוזאמענפאהר האט געעפענט ד״ר מאזשינסקי און האט פארגעלייגט אין פרעזידיום דעם אוניווערזיטעטס-רעקטאר גלוזשינסקי, וויצע-מיניסטער פיעסטשינסקי און פראפ. פילטשאר (ווילנא).

דער צוזאמענפאהר איז בעגריסט געווארען דורך וויצע-מיניסטער פיעסטשינסקי אין נאמען פון מיניסטעריום פאר געזעלשאפטליכער שוץ, פרעזידענט זשעמיענצקי אין נאמען פון דער שטאדט און ד״ר מאגילניצקי אין נאמען פון דער דאקטוירים-געזעלשאפט.

פראפ. גלוזשינסקי האט אין זיין רעדע דערמאנט די גרויסע פערדינסטען פאר דער מעדיצינישער וויסענשאפט פון פערשטארבענעם לאדזער ד״ר שטערלינג און דער צוזאמענפאהר האט בעעהרט זיין אנדענק דורך אויפשטעהען פון די ערטער. דערמיט האט זיך געענדיגט דער אפיציעלער טייל פון דעם צוזאמענפאהר. באלד דערויף האבען זיך אנגעהויבען די וויסענשאפטליכע רעפעראטען וועגען דער ראק-קראנקהייט און דעם אופן פון בעקעמפען די שרעקליכע ליידען פון דער מענשהייט.

דער וויצע-מיניסטער האט אין זיין רעדע דערמאנט די ערפינדערין פון ראק ד״ר קורי-סקלאדקאווסקא. וועלכע האט אזעלכע אונגעהויערע פערדינסטען פאר דער וויסענשאפטליכער וועלט.

יוד. ראטמענער פערלאזו אלס פראטעסט די נעכטיגע פערזאמלונג פון האנדווערקער=קאמער

נעכטיגע שטורמישע פערזאמלונג

נעכטען איז אין אייגענעם לאקאל (זוואנגער-ליצקא 18) פארגעקומען די 17־טע אלגעמיינע פערזאמלונג, אויף דער טאג־ארדנונג האבען זיך געפינען אייניגע אינטערעסאנטע פונקטען, ווי: דער צוזאמענשטעל אין די טעטיגקייט פון די עקזאמינירקאמיסיעס, די פראגע וועגען די נייע פארשריפטען וועגען בעפרייען אדער הנחה־טאקסעס, פערקלענערען די עקזאמינירטאקסע פאר געזעלען, וועגען בעשטימען דעם לעצטען טערמין פון איינמאראנען ביטעס וועגען צולאזען צו די הנחה־עקזאמענס, בוזשעט פאר׳ן יאהר 1933 א. אנד.

די פערזאמלונג ווערט געעפענט פון פרעזידענט ה׳ זאזשיצקי. אין פרעזידיום געפינען זיך דער וויצע־פרעזידענט קאזשימיערסקי און ראטמ. מאשעבער.

פון דעם טעטיגקייטס־בעריכט, וואס ס׳גיט א דיר. גאשין איז צו זעהען, אז די האנדווערקער־קאמער האט אין משך פון דעם בעריכט־אהר ענטוויקעלט א ברייטע טעטיגקייט. האט ארגאנעזירט א גאנצע רייהע האנדווערקער־צוזאמענפאהרען אין פערשידענע שטעט. ביי דער קאמער זענען ארגאניזירט געווארען פערשידענע קאמיסיעס. די קאמער איז צוגעטרעטען צו שאפען א שוסטער־ און שניידער־קאאפעראטיוען. ביי דער קאמער איז טעטיג א צווייטשען צעך־קאמיסיע, וואס ערלעדיגט אלע ארט סכסוכים און שטרייט־פראגען. די פערוואלטונג האט אין פיל פאלען אינטערווענירט אין דער פינאנץ־קאמער, א דאנק דער קאמער, זענען איצט אין 9 פינאנץ־אמטען פערטרעטען האנדווערקער אין די שטייער־קאמיסיעס. היות ווי דעם יאהר ענדיגט זיך די קאדענץ פון די שאצ.־קאמיסיעס, נעהמט שוין די קאמער אן אלע מיטלען, אז די האנדווערקער זאלען דארט ווי געהעריג זיין פערטרעטען. דער בעריכט־געבער בעמערקט דערביי, אז דאס, וואס די האנדווערקער זענען איצט פערטרעטען אין אלע אמטען, איז עס צו פערדאנקען די בעמיהונגען פון וויצע־פרעזעס ה׳ קאזשימיערסקי.

ווייטער ווערט געזאגט אין בעריכט, אז ס׳ווערט איצט צוגעגרייט אן אנקעטע פאר די האנדווערקער אז איז דער קאמער ווערט געגעבען צוויי מאל אין דער וואך: מאנטאג און דאנערשטאג יורידישע עצות אין פערשידענע פראגען, און וועגען דעם רעזולטאט פון די לוסטראציעס אין די ווארשטאטען און פון די עקזאמינירקאמיסיעס.

נאכ׳ן בעריכט האט זיך ענטוויקעלט א ליידענשאפטליכע דעבאטע און דער עיקר האט זיך אין דער דעבאטע געהער׳ט דאס אלטע אנטיסעמיטישע לידעל: יודען און יודען. די אנטיסעמיטען האבען אבער געכאפט דיער פסק פון די יודען און ליבעראלע ראטמענער.

באלד ביים אנהויב פון דער דעבאטע איבער דער פראגע וועגען די עקזאמינירקאמיסיעס, האט איינער פון די אבוועזענדע אנגעגריפען דעם וויצע־פרעזידענט ה׳ קאזשימיערסקי, באשר ער איז פערטרעטען אין 4 קאמיסיעס. דאס זעלבע וועגען דעם פארשטעהער אין דער עקזאמינירקאמיסיע פון בלעכער־צעך (אויך א יוד).

ראטמאן אורבאנסקי ווידער פראטעסטירט, וואס אין דער עקזאמינירקאמיסיע פון די טרפה׳נע וואורשט־מאכער, געפינט זיך א יודישער עקזאמינאטאר.

נאכדעם ווי ס׳רעדען נאך אייניגע רעדנער, נעהמט א ווארט ראטמ. שוואנקאווסקי, וועלכער האלט א שארפע רעדע: — מיר האבען נישט קיין קריסטליכע האנדווערקער און קיין יודישע האנדווערקער — מיר האבען אין האנדווערקער־קלאס. די האנדווערקער־קאמער איז נישט געשאפען געווארען, כדי צו פיהרען אינטריגעס פון איין צד מיט׳ן צווייטען — אין דער האנדווערקער־קאמער זענען נישטא קיין צדדים. דער רעדנער אפעלירט צו די פערזאמעלטע: געהט אראפ פון דעם געפעהרליכען וועג, אויב איהר ווילט נישט געהען צום אפגרונד.

איהם האט אפגעענטפערט ראטמ. קאפטשינסקי וועלכער האט ווידער אנגעגריפען די יודישע ראטמענער, הויפטזעכליך דעם וויצע־פרעז. קאזשימיערסקי. ער קען איהם נישט מוחל זיין, וואס ק. איז פערטרעטען אין 4 קאמיסיעס. צום סוף טראגט ער איין צוויי פארשלאגען: אז אין די עקזאמינירקאמיסיעס זאלען נאר קענען איין אזעלכע, וואס זענען געשיקט פון די צעכען, און א צווייטען פארשלאג, אז אין דער וואורשט־בראנזשע זאלען געשאפען ווערען 2 עקזאמינירקאמיסיעס: א יודישע און א קריסטליכע.

בעת דער רעדע איז אין זאל געווארען א טומעל, אזוי, אז דער פרעזידענט האט נישט געקענט שטעלען צו אפשטימונג די פארשלאגען. דער פרעז. האט זיך שטארק דענערווירט און געמעלדען אז ער זאגט זיך אפ פון זיין מאנדאט. דאס האט אביסעל בערוהיגט די צוהיצטע געמיטער, און די פארשלאגען ווערען געשטעלט צו אפשטימונג — ביידע פארשלאגען זענען אדורכגעפאלען.

וויצע־פרעזידענט קאזשימיערסקי ענטפערט דאן אפ אויף די פארוואורפען, וואס זענען איהם, און אנדערע יודישע ראטמענער געמאכט געווארען. ער ווייזט אן אויף די אנטיסעמיטישע טענדענצען, וואס ס׳פאראליזירט די ארבייט אין דער האנדווערקער־קאמער.

נאך דעם ווי ס׳ווערען בעהאנדעלט עטליכע נישט וויכטיגע פראגען, טרעט מען צו צו בעהאנדלען דעם 6־טען פונקט פון דער טאג־ארדנונג וועגען די הנחה־עקזאמענס. די פערוואלטונג לעגט פאר צו פערלענגערען דעם טערמין פון די הנחה־עקזאמענס ביז׳ן 15־טען דעצעמבער 1933. דער פארשלאג ווערט אונטערשטיצט פון די יודישע ראטמענער.

געגען דעם פארשלאג טרעטען ארויס די קריסטליכע ראטמענער, וועלכע טראגען אריין געגען־פארשלאגען מיט פיהרעדיגע טערמינען.

בעת די פארשלאגען פון די קריסטליכע ראטמענער ווערען געשטעלט צו אפשטימונג, פערלאזען די יודישע ראטמענער אלס פראטעסט די פערזאמלונג. דער פארזיצער קוועסטיאנירט דערום דעם קווארום, צוליב וואס די פערזאמלונג איז געשלאסען געווארען.

שווערע אויטא=קאטאסטראפע

צוויי פערזאן זענען שווער=פערוואונדעט געווארען

(2) עהערגעכטען אוועגד איז אויפ׳ן שאסעי היגעטער טאמאשאוו געשעהען אן אויטא־קאטאסטראפע, אלס קרבן פון וועלכער עס איז געפאלען דער שאפער משה קעניגשטיין און זיין געהילף יוליאן מאיעווסקי.

פארגעקומען איז די קאטאסטראפע אויף אזא אופן:

דער פאסאזשיר־אויטא. וואס האט געהערט צו יוזעף ווילמאנסקין, האט זיך צוריקגעקעהר׳ט מיט 2 פאסאזשירען פון לאדז קיין טאמאשאוו.

אין אויטאוד האט דער שאפער דערזעהען, אז ער האט קנאפ בענזין.

אזוי ווי ס׳איז פונקט אנגעקומען אן אויטאבוס, וואס קורסירט אויף דער ליניע לאדז — טאמאשאוו, האבען זיך די פאסאזשירען אין איהם אריבערגעזעצט.

דער שאפער קעניגשטיין האט אבער געוואלט בעווייזען ס׳ארא בריה ער איז, און ער האט געלאזט זיין אויטא אויף „דער גאנצער פארע״...

דער סוף דערפון איז געווען, אז דער אויטא איז מיט דער גאנצער קראפט ארויף אויף א בעטאן־בריקעל און איז צושמעטערט געווארען.

דער שאפער קעניגשטיין איז געפעהרליך פערוואונדעט געווארען.

זיין געהילף יוליאן מאיעווסקי — שטוואס לייכטער.

באלפור פייערונג אין „אהל יעקב״

שבת פריה איז אין דער ציוניסטישער שוהל „אהל יעקב״ פארגעקומען א פייערונג צוליב׳ן 15-טען יאהר-טאג פון דער באלפור דעקלאראציע.

די פייערונג האט זיך אנגעהויבען נאך קריאת התורה. דעפ. ד״ר ראזענבלאט האט געהאלטען אן איינדרוקספולע רעדע וועגען דער באלפור-דעקלאראציע.

נאך דער רעדע פון דעפ. ד״ר ראזענבלאט לעזט ה׳ שמואל לצוו פאר א בריף וואס איז אנגעקומען פון דירעקטאריום פון „קרן היסוד״ פאר פוילען אין ווארשא, וועלכער דאנקט דעם ועד פון „אהל יעקב״ פאר זיין ביז איצטיגער טעטיגקייט לטובת דעם יודישען אויפבויגס-געדאנק און רופט צו אויפמונטערונג און ווייטערע מעשים פאר׳ן אויפבוי פון ארץ ישראל.

דער כאר זינגט „התקוה״.

א וואך פון ביליגע וועש אין „קאנסום״

א דאנק דער אינטענסיווקייט און דער איניציאטיוו פון דער דירעקציע פון דעם איינאיינציגען ווארען-הויז ביי אונז אין שטאט דער קאנסום, ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור, וואס איז געווארען די איינציגע פאפולערע האנדעלס-פלאצובקע אין לאדז, וועלכע ווערבירט זיך וואס אמאל א גרעסערע צאהל קאנסומענטען. די לויפענדע וואך אין קאנסום ווערט זיך געפינען אונטער׳ן צייכען פון ביליגע וועש, פאפעלין, העמדער, די בעסטע קוואליטעטען און די מאדערנסטע מוסטערן אין פרייז פון 8.25 ביז 11.75 זל. פלאנעלען פיזשאמעס, נאכט-העמדער ווי אויך א רייכער אויסוואהל פון קאלירטע וועש-טיכלעך. דאס אלץ פערקויפט קאנסום צו אויסערגעוועהנליך נידריגע פרייזען. אונאפהענגיג פון דעם בעזיצט קאנסום א גרויסען אויסוואהל פון ווידזעווער אויסארבייטונגען, ווי בראק, רעשטלעך און סעקונדע, וועלכע ווערען פערקויפט צו נעגויע פאבריקס-פרייזען. אויך אלע אנדערע אפטיילונגען זענען רייך פערזעהען.

Dr. med. ST.HEINRICH

ספעצ. פאר קינדער און אינערליכע קראנקהייטען

פיזיקאלישע טעראפיע

נעהמט אן פון 11–1 מיטאג און פון 3–7 אוונד

פאמארסקא 10, טעל. 147.67.

פאר אונבעמיטעלטע — הנחות.

8979

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן

פון יודישען פאמיליען=לעבען

(8

דיד האט שוין פון דערווייטענס געזעהען מרימען. זי האט זיך געדרעהט אהין און צוריק אין דער שטילער אפגעלעגענער גאס, זי איז געווען שטארק אונרוהיג, איצט האט זי שוין חרטה געהאט אויף דעם גאנצען ענין, זי האט געוואלט צוריק אהיימגעהען, כדי דיד זאל זי נישט זעהען און זאל זיך קיינמאל נישט דערוויסען צו וואס זי האט איהם געהייסען קומען. זי האט זיך אבער באלד דערמאהנט אן דער רביצין דערמאהנט זיך, אין איהר מוטערס צוואה אין די לעצטע ווערטער פון איהר מוטער פאר׳ן טויט און באלד איז איהר אויך געקומען אויפ׳ן זינען מארעק, צו וועמען זי האט שוין געהערט מיט איהר גאנצען הארצען און איהר גאנצער נשמה — און איז פון דאנען נישט אוועקגעגאנגען באר געווארט אויף דידן

מיט יעדען שריט וואס דיד האט זיך דערנעהנטערט צו מרימען, האט ער זיך געמאכט א וואונד אין הארצען. ווי א לבנה־קייכער אהן ווילקען איז ער געגאנגען פאראויס ביז ער האט זיך, נישט וויסענדיג ווי אזוי דאס איז געשעהען, געפינען פאר מרימען. דיד איז געשטאנ. ארומגעלאפען די אויגען און פאר אויפרעגונג געציטערט, מרימען איז [illegible] נישט אנגענומען געווען דאס געשפרעך, אבער זי האט דאך געמוזט אנהויבען

— דיד, האט זי געזאגט, איך האב אייך גערופען, הגם איך האב געוואוסט, אז איך האב אזוי נישט געדארפט טון. דאס פאסט נישט פאר אייך, אז איך זאל אייך דא אהער בעשטעלען, אבער גלויבט מיר איך האב אנדערש נישט געקענט

דיד האט נאך אלץ נישט געענטפער׳ט, אזא מאד נע ציטער האט ער דערפיהלט, ווען מרים האט צו איהם גערעדט. איהר שטים האט איהם געקלונגען אין די אויערען ווי די קלאנגען פון א פידעל, אויף וועלכער דיד האט אליין אין פרייע מינוטען געשפילט

— דיד, איך וויל אייך בעטען א טובה.

— איהר דארפט פון מיר א טובה? האט דיד קוים ארויסגעשטאמעלט, איהר מרים פון מיר א טובה? זאגט וואס איהר ווילט, איך וועל אויספיהרען אייער יעדע ביטע ווי א בעפעהל.

— דאס זענען נישט קיין זאכען וואס וועלען אייך קאסטען אנשטרענגונג, איהר דארפט אין ווארט זאגען און איך וועל ווער׳ען פריי.

— זאגט מרים, וואס ווילט איהר פון מיר, וואס דארפט איהר פון מיר?

— הערט מיך אויס, איהר זענט דאך ערצויגען געווארען ביי רחלע די רביצין און זי האט דאך די גאנצע דעה איבער אייך.

— יא, אזוי איז עס, האט דיד מיט א זיפץ געזאגט

— אט די דאזיגע רביצין איז איצט געווארען אויך מיין ערציהערין, מיין מוטער האט פאר׳ן טויט אנגעשריבען א צוואה, אז זי גיט איבער מיין ווייטערדיגע ערציהונג דער רביצין און היינט איז זי רחל׳ע געקומען צו מיר און וויל מיך נעהמען צו זיך אין שטוב אריין

דידן איז אזש הייס געווארען, מרים וועט וואוינען מיט איהם אונטער איין דאך. ער וועט זי יעדען טאג זעהען, ער וועט פיהלען שטענדיג טאג און נאכט, אז מרים וואוינט מיט איהם דא אין שכנות, דורך דער וואנד וועט ער פיהלען ווי איהר הארץ קלאפט, יעדע מינוט וועט ער, צומאכענדיג די אויגען, זיך פארשטעלען וואס זי טוט, ווי זי שטעהט און מיט וואס זי פערנעהמט זיך, אזוי האט ער געטרוימט, שטעהענדיג דא מיט מרימען, ער האט אפילו מעהר נישט געדענקט וועגען דעם, אז ער דארף דא נישט שטעהן, אז אימיצער קען נאך איהם בעמערקען, זיינע טרוימען האט איהם איבערגעשלאגען מרים, וועלכע האט ווייטער געזאגט

— אבער איך וויל נישט דארט וואוינען ביי איהר אונטער קיין אומשטענדען, איך וויל זיך נישט אריבערציהען צו דער רביצין...

אזוי ווי אימיצער וואלט איהם אפגעגאסען פלוצלונג מיט קאלט וואסער, אזא מינע האט דיד געהאט.

— טא געהט נישט, ציהט זיך נישט אריבער, האט דיד ווי בעליידיגט געזאגט, צווינגען קען מען דאך אייך נישט, אבער איהר האט דאך מיך גאר דארפט צו עפעס אנ׳ענין

— איהר ווייסט נאך נישט די הויפט־זאך, וואס איך האב אייך געוואלט זאגען, די רביצין שמועסט וועגען דעם, אז איך זאל ווערען אייער כלה...

דיד האט א ציטער געגעבען, דאס איז פאר איהם געווען צופיל אויף איינמאל, ער האט געמיינט, אז מרים לאכט פון איהם, מאכט חוזק, זי שפילט זיך אזוי מיט איהם. מרים ווידער האט געוואלט זעהען וואס פארא איינדרוק איהרע ווערטער וועלען מאכען אויף דידן, וועלכער האט דאך געמוזט ענטפערען

— איך ווייס גארנישט וועגען דעם, בנאמנות איך האב גארנישט וועגען דעם געהער׳ט און מיט קיינעם נישט וועגען דעם גערעדט

— דאס ווייס איך, האט מרים מיט פיל געפיהל געזאגט, איך ווייס, אז איהר האט אפילו וועגען דעם נישט געטראכט

— דאס וויל איך נישט זאגען, אפשר האב איך יא וועגען דעם געטראכט...

— איהר שפאסט דיד, וועגען דעם האב איך אייך דאך אהערגערופען, זי די רביצין, וויל מיך חתונה מאכען מיט אייך, נישט איך, וויל דאך דאס און איך גלויב, אז אויך נישט איהר

— וואס פיינט איהר מיך, וואס ווילט איהר פון מיר, מרים, האט דיד זיך געבעטען.

(פארטזעצונג קומט).

ערקלערונג פון רעסטאראַן „לובר"

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נאָטיץ אין נעכטי-גען „נייעם פאָלקסבלאַט" האָבן מיר דערהאַלטען פון דער דירעקציע פון רעסטאָראַן „לובר" פאָלגענ-דע ערקלערונג:

אין נומער 300 „נייע" פאָלקסבלאַט" פון דעם 30. ה. ח. איז געווען אַ נאָטיץ, אַז אין רעסטאָראַן „לובר" האָט כלומרשט געגעסען אָוענד-ברויט ה' סטאַדעאָוש פריווין, פיעטריקאָווער 78 און דער-פאַר נישט בעצאָהלט.

מיר שטעלען דעריבער פעסט, אַז אין פערלויף פון אַ גאַנצען חודש איז דער דערמאָהנטער נישט געווען אין אונזער לאָקאַל, און עס קומט פון איהם קיין שום געלד נישט.

אַפטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ק. לייוואָ-בער (פרייהייטס-פּלאַץ 2), י. האַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1), וו. דאַנילעצקי (פעטריקאָווער 127), א. פערל-מאַן (ציגעל-גאַס 32), י. צימער (וואָלטשאַנסקאַ 37), פ. וואָיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקיעגאַ 27).

דורכגעפאַלען דער שטרייק

אין דער האָלץ-בעאַרבייטונגס-אינדוסטריע

(2) דער שטרייק אין דער האָלץ-בעאַרביי-טונגס-אינדוסטריע האָט זיך איינגעבראָכען, און ביסלעכווייז טרעטען צו די אַרבייטער צו דער אַרבייט.

בייַ מאגען און דאַרם-בעשווערדען

עס-אומלוסט, שטוהלפערהאַלטונג, זאָדברענען, שמערץ אין שטערן, ברעכרייץ, ווירקען 1—2 גלעזער נאַטירליך ביטער-וואַסער

Franciszka Józefa

אַ גרינדליכע ריינגונג פון פערדייאונגס-וועג, — צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און סקלאַדעפּטשנעס.

דערמאָרדעט איז פעלד

דערפאַר, וואָס ער האָט אפּגעקויפט בייַ זייער פאָטער אַ שטיק לאַנד

(2) עהערנעכטען האָבען די ברידער סטאַניס-לאַוו און זיגמונט קלאַשינסקי (פון דאָרף דזשאַד-קאָוויעץ, לאַסקער קרייז) מיט אַנ'אָרטשיק דער-מאָרדעט זייער קוזין, וועלכער האָט בייַ זייער פאָ-טער אָפּגעקויפט אַ שטיק לאַנד.

מיט אַ שרעקליכער אכזריות האָבען זיי איהם דער'הרג'עט, בעת ער איז געווען פערנומען ביי דער אַרבייט אין פעלד.

די מערדער וועלען געשטעלט ווערען פאַר אַ שטאַנדגעריכט.

זעלבסטמאָרדען

(2) דער 13-יאָהריגער זיגמונט יאַנישעווסקי (פשענדזאַלניאַנאַ 17), וועלכער איז בעשולדיגט גע-וואָרען אין עפּעס אַ פערזעהען, האָט פאַר עגמת-נפש אויסגעטרונקען יאָדינע.

פאַגאַטאַוויע האָט איהם ערטיילט הילף.

(2) אויף יוזעפאַ-גאַס (ווידזעוו) האָט זיך אויפ-געהאַנגען אויף אַ בוים דאָס דינסטמיידעל אמאַליאַ אַלברעכט (פון זשעלאַנאַ 10), מחמת זי האָט פער-לוירען איהר פּאָסטען.

מ'האָט נאָך זי בעוויזען אָרונטערצונעהמען פון דער שטריק אַ לעבעדיגע.

20-יעהריגער יובילייַ פון אַרטיסט ש. צווייליך

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט קומט פאַר זונטאָג דעם 6 נאָוועמבער אין „פילהאַרמאָניע", דער 20-יעהריגער יובילייַ פון גוט-בעקאַנטען כאַ-ראַקטער-קאָמיקער, אונזער אַ בן-עיר ש. צווייליך. ספּעציעל צו דעם אָווענד ווערט צוגעגרייט אַ נייע נאָך נישט געשפּילטע אָפּערעטע מיט די בעליבטע סובּרעטין רעגינא צוקער און אַרטיסט הערמאַן פעניגשטיין.

צום שלוס אַ גרויסער דיווערטיסמענט מיט'ן אנטייל פון בעל-היובל ש. צווייליך.

בייַ די „ווילנער"

אין קאַמעראַל-טעאַטער אַל.1 :. מאַי 2

היינט און ווייטערע טעג ווערט געגעבען די זעהר אויסגענומענע פּיעסע אין 3 אַקטען „בונט אין אויסבעסערונגס-הויז" פון פּעטער מאַרטין לאַמפּעל.

פון יודישען טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע"

היינט, מאָנטאָג קומט פאַר די ערשטע פאָ-פּולערע פאָרשטעלונג צו פרייזען פון 50 גראָשען ביז 1.70 ס'ווערט געשפּילט די בעליבטע אָפּערע-טע „דער זיסער בחור" מיט רעגינא צוקער און הערמאַן פעניגשטיין אין די הויפּטראָלען. און דעם גאַנצען אַנסאַמבל.

לעצטע פאָרשטעלונגען פון „טאַנצט יודעלעך טאַנצט!"

אין „סקאַלאַ"

נישט קוקענדיג אויפ'ן גרויסען ערפאָלג, גיט די „יודישע באַנדע" די לעצטע פאָרשטעלונגען פון פּראָגראַם „טאַנצט יודעלעך טאַנצט". עס ווע-רען שוין געמאַכט פאָרבערייטונגען צום צווייטען רעווי-פּראָגראַם „די וועלט שאָקעלט זיך!"

מאָרגען קאָנצערט פון „שיר"-כאָר

מאָרגען, דינסטאָג אָווענד קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע דער דערעפענונגס-קאָנצערט פון סעזאָן 1932/33 פון „שיר"-כאָר.

דער פּראָגראַם איז זעהר אַ רייכער, חוצ'ן כאָר אונטער דער לייטונג פון מרפּס. י. פּייווישיס טרעטען אויף אַלס סאָליסטען פּרל. א. וויסאַק (סאָפּראַן) אויס וואַרשאַ, פּרל. ס. קראַפּיווניק און ה. קאָרן.

אַקאָמפּאַנירען וועט פּרל. ל. לאַקס.

שטיצען „אוזדראָוויסקאַ"

איז די פליכט פון דער גאַנצער יודישער בעפעלקערונג

(בריף אין רעדאַקציע)

חשובע רעדאַקציע!

איך בעט אָפּצודריקען עטליכע ווערטער, פאַרוואָס איך דאַנק פאָראויס:

זעהר פיל איז שוין געשריבען געוואָרען וועגען „אוזדראָוויסקאַ", אָבער וועניג מענשען ווייסען, וואָס אין קאָלי הינטער לאַדז געפינט זיך און עס וואָלט זעהר געווינשען געוועזען, אז יעדער איינער זאָל זיך אין זיין פרייער צייט בעקענען מיט דער דאָזיגער אין לאָדז זעהר וויכטיגער אינסטיטוציע.

„אוזדראָוויסקאַ" בייַ „בקור חולים" אין וועמענס שפּיץ ס'שטעהט דער פּרעזעס ה' לעאָפּאָלד לאַנדסבערג, געפינט זיך אין אַ גרויסען, טרוקענעם סאָסנאָווען וואַלד, וואו ס'זענען אויסגעבויט געוואָרען איינגע פּראַכטפולע פּאַוויליאָנען מיט גרויסע לופטיגע צימערען, אַרום סאַנאַטאָריום געפינען זיך פעלדער און אַנ'אייגענער פּאַלוואַרק. די לופט איז אַ מחיה'דיגע, אַ פרישע. יעדען חודש קומען אהין הונדערט קראַנקע, אָפּגעשוואַכטע מענשען, און געהען אַרויס געגעזען, געזונדע און פרישע צוריק אַרבייטספעהיגע.

די מעדיצינישע אויפזיכט און די בעהאַנד-לונג פון דער דינערשאַפט איז אַנ'אויסגעצייכענטע, דערפאַר זאָרגט שוין דער בעליבטער פּרעזעס, דער גרויסאינדוסטריעלער ה' לעאָפּאָלד לאַנדסבערג, וועלכער קומט אַרויס עטליכע מאָל אין וואָך, אינ-טערעסירענדיג זיך מיט יעדען קראַנקען.

הקיצור, „אוזדראָוויסקאַ" איז אַ נויטווענ-דיגע אינסטיטוציע, וועלכע פערדינט אונטערשטיצט צו ווערען פון דער גאַנצער יודישער בעפעל-קערונג.

שמואל דרעסלער

יודיש קאַמעראַל-טעאַטער אַלעע 1-מער מאַי 2.

יודיש דראַמ. טעאַטער אין פּוילען ווילנער טרופּע אָנפירונג: מ. מזאה. יאָר XVII

היינט. מאָנטאָג, דעם 31-טען אָקטאָבער, 9 אַ זייגער אָוונט

בונט אין אויסבעסערונגס-הויז

אַ היינטצייטיקע טעאַטער-שטיק אין 3 אַקטען

מחבר: פּעטער-מאַרטין לאַמפּעל. יידיש: מ. מ. רעזשי: יעקב ראָטבוים.

פירען אויס:

פּאַסטאָר	יעקב קורלענדער	פריץ	חבל בוזגאַן
פּראָוואַלטער	דניאל שאַפּירא	קורט	יעקב מאַנסדאָרף
וויקטאָריאַ	מרים אָרלעסקאַ	ערווין	דבורה ראָזענבלום
דערציער	משה פּאַטאַשינסקי	קאַרל	
פּראַקטיקאַנט	נחום מעלניק	אַ באַזוכערין	רבקה שילער
		פּאָליציי-אָפיציר	

דאָס טעאַטער-שטיק איז געבויט — בייַ פּרעכער דראַמאַטישער פאַרפאַסונג, אויפ'ן גרונד פון אויטענ-טישע דאָקומענטירטע געשעענישן און פאַקטן, פאַרשריבן דורך יינגלעך פון אַ אויסבעסערונגס-הויז אין דייטשלאַנד.

בילעטען צו בעקומען פון 11 ביז 2 בייטאָג און פון 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג — אין קאַסע פון טעאַטער.

אַדמיניסטראַטיווע אָנפירונג: ב. אסם.

טעאַטער „סקאַלאַ", שרודמיעסקאַ 15.

רעקאָרד פון ערפאָלג! פרייטאָג, שבת און זונטאָג — געווען אויספאַרקויפט ביז איין פּלאַץ!

היינט, 9 אָוונט, טרעפען מיר זיך ווידער אין

די יודישע באַנדע

אין יצחק נאָזשיק'ס פרייליכע שלאַגער-רעוויע

טאַנצט יודעלעך טאַנצט!..

וואו עס וועלען זינגען, טאַנצען און ברענגען אַ וועלט:

חנה גראָסבערג, ראָזאַ גאַזעל, לאַלאַ פּאַלמאַן, זישע קאַץ, דוד לעדערמאַן, מ. אָפּענהיים

און רעזשיסער יצחק נאָזשיק.

שטאַרקע פאָרבערייטונגען צו אונזער 2-טער פּרעמיערע „די וועלט שאָקעלט זיך!"

גאַרדעראָבע פרייַ און נישט געצוואונגען זיך אויסצוטיען! בילעטן אין קאַסע פון „סקאַלאַ".

יודיש טעאַטער „פילהאַרמאָניע" אָנפיהרונג: א. בעזמאַן און א. שטאַקפעדער.

די בעליבטע סובּרעטין רעגינאַ צוקער | בעריהמטער אַרטיסט און זינגער הערמאַן פעניגשטיין

די בעוואוסטע אַרטיסטען: בערטאַ זאַסלאַווסקאַ, עוואַ שטאַקפעדער, ליזאַ שלאָסבערג, לעאָן נעטליכערמאַן, קאַרל ציםבאַליסט, אהרן אייזענבערג, יוסף ניייווירט און אַנד.

היינט, מאָנטאָג, 9 אָוונט גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 50 גראָשן ביז 1.70 ערשטע רייה

אויפ'ן אַלגעמיינעם פערלאַנג צום 11-טען מאָל די זעהר אויסגענומענע אָפּערעטע

„דער זיסער בחור"

אין 2 אַקטען מיט אַ פּראָלאָג, אויסגעפיהרט פון הערמאַן פעניגשטיין.

אכטונג! דינסטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג ווערט נישט געשפּילט. פרייטאָג, ד. 4 נאָוועמבער ביידעס! וואָס? לעזט אין קומענדע אַנאָנסן.

בילעטן צו בעקומען אין „פילהאַרמאָניע"

ווי האַלט עס מיט יודיש אין אַמעריקע?

(ענדע פון דער 3-טער זייט)

אַמטער.

לויט די פאָראויסזאָגונגען פון די פערשידע-נע שוואַרץ-זעהער האָבען מיר שוין לאַנג נישט געזאָלט זיין דאָ, אין דער נייער וועלט, דאָס הייסט, מיר, די יודיש-ריידענדיגע, מיר, די יודיש-פיהלענדיגע, מיר, די יודיש-לייענדיגע.

אַנשטאָט אונז האָט דאָ איצט שוין געזאָלט זיין אַ דור פון לויטער יודישע אַמעריקאַנער, לויטער ענגליש-ריידענדיגע.

איז דאָך שוין העכער אַ צעהנדלינג יאָהר, אַז כמעט קיין שום יודיש בלוט קומט נישט צו פון דער אַלטער היים.

און די, וואָס זענען דאָ, אין לאַנד, ווערען דאָך נישט מעהר. זיי ווערען דאָך ווייניגער.

די עלטערע שטאַרבען אויס און די יונגערע ווילען דאָך פון יודיש נישט וויסען.

און אין דער אמת'ן האָבען מיר נאָך איצט צו טאָג די שענסטע און רייכסטע יודישע פּרעסע אין אַמעריקע, און ווען מען פערגלייכט די צאָהל יודישע ביכער, וואָס זענען דאָ אַרויסגעגעבען געוואָרען בלויז אין דעם איינציגען יאָהר, וואָס ענדיגט זיך איצט, קען מען נישט קומען צום אויספיהר, אַז מיר שטאַרבען אין אַמעריקע.

אין דער אמת'ן האָבען מיר איצט פונקט אַזויפיל לייענער פון די יודישע צייטונגען ווי מיט 10 און מיט 15 יאָהר צוריק.

מען האָט אַלץ געמיינט, אַז דאָס טעאַטער וועט איבערלעבען די יודישע פּרעסע, געמיינט האָט מען, אַז ווייל דאָס טעאַטער איז געבויט מעהר אויף דעם הער-חוש פון דער יודישער יוגענט, און אַזוי ווי די יוגענט, אַפילו די, וואָס קען קיין יודיש וואָרט נישט איבערלייענען, פער-שטעהט אָבער יודיש, וועט דאָס יודישע טעאַטער נישט אַזוי גיך דערפיהלען דעם דוחק אין יודישע צושויער.

האָט זיך אויסגעלאָזט פערקעהרט: די יודי-שע לייענער זענען געבליבען די געבליבען ווי מיט אַ צעהנדליג יאָהר צוריק, און די יודישע טעאַטער-גייער זענען געוואָרען שיטערער. די יודישע צייטונג האָט דערצויגען אַ לעזער-קרייז, וועלכער קען אַ טאָג נישט אויסקומען אָהן איהר.

אָבער אָט דער דאָזיגער יודיש-לייענער ווערט עלטער, ער שטאַרבט אויס, און די יוגענט פערנעהמט נישט זיין פּלאַץ. וואָלט זיך געדאַרפט פיהלען אַ פערלוסט אין לייענער פון די יודישע צייטונגען. איז אָבער דער אמת, אַז מיט דעם אויסנאַהם פון אַ קליינעם פערלוסט לייענער, צוליב דער שווערער צייט, זענען קיין לעזער נישט אָפּגעפאַלען.

מוז דאָך, הייסט עס, זיין אַ קוואַל, פון וועלכען עס קומען צו אַט די נייע יודיש-לייענער. אפשר איז דאָס אַ קוואַל, וואָס מיר האָבען ביז איצט פערזעהן.

עס איז אָהן ספק, אַז דער סענטימענט פאַר יודיש אין דער לעצטער צייט, און אַפילו אין דעם סאַמען לעצטען יאָהר, שטאַרק געוואַקסען צווישען דער יודישער יוגענט אין אַמעריקע.

ס'איז קיין ספק נישט, אַז מיט'ן גאַנצען געשריי פון אַמעריקאַניזאַציע, דרינגט דאָס יודישע וואָרט אַריין אין אַזעלכע ווינקלען, פון וועלכע מיר האָבען פריהער נישט געוואַגט צו טראַכטען אַפילו.

מיר זענען שוין דערגאַנגען אַפילו צו דעם געדאַנק פון אַרויסשטעלען אַ פאָדערונג, אַז יודיש זאָל איינגעפיהרט ווערען אַלס אַ בעזונדער לימוד אין די אַמעריקאַנער פאָלקסשולען, ד"ה אין די שולען פון דער אַמעריקאַנער מלוכה.

די דאָזיגע פאָדערונג איז אַרויסגעשטעלט געוואָרען ערשט מיט איניגע חדשים צוריק דורך דער יודישער קולטור-געזעלשאַפט.

דער דאָזיגער פאַקט איז אַ בעווייז, אַז יו-דיש אַלס לשון האָט אַפילו נישט בדעה אונטער-צוגעהן אין אַמעריקע, פערקעהרט, עס זוכט וואָס מעהר זיך צו פערטיפען און וואָס שטאַרקער צו פערשפּרייטען זיך.

די סטאַטיסטיק בעווייזט אויך, אַז די צאָהל פון יודיש-רעדענדיגע יודען ווערט נישט קלענער, נאָר פערקעהרט פערגרעסערט זיך.

אין יאָהר 1920 האָבען אין אַמעריקע אָנ-געגעבען 1,091,820 יודען יודיש אַלס זייער מו-טער-שפּראַך און אין יאָהר 1930 – גאַנצע 1,222,658 יודען.

דער אמת אָבער איז, אַז די צאָהל יודיש-רעדענדיגע איז איצט אין אַמעריקע נישט בלויז אַ מיליאָן מיט 222,658 נאָר גאַנצע 3 מיליאָן.

צום סוף ווייזט דער מחבר אָן אין זיין אַר-טיקעל, אַז עס דערשיינען אין אַמעריקע זעהר פיל יודישע ביכער, וואָס ווערען געקויפט און שטאַרק געלייענט.

דער אויספיהר: יודיש אין אַמעריקע געהט נישט אונטער, נאָר די פּאָזיציעס פון אונזער לשון אויף יענער זייט ים פערשטאַרקען און בעפעסטי-גען זיך.

געזוכט

ראמשפאסטענס טריקאטאזשע?,

שטרימף, הענדשקעס און זיידענע העמדער.

אפערטען צו שיקען צו **E. Piwowarczyk**

Katowice, Kościuszki 7.

אוונט-קאמפלעטן און ערוואקסענע

כדי צו געבען די מעגליכקייט די ברייטע מאסען זיך צו בילדען, האבען א גרופע יונגע קוואליפיצירטע פעדא-גאגען געגרינדעט אווענד-קאמפלעטען אין גרופען און איינ-צעל, ווי אויך הילף פאר שול-יוגענד ביז 8 קלאסען צו יעהר בילינע פרייזען. דער פרייז פון די נידריגע קלאסען פאר גרופען נאר 3 זל. א מאנאט. עס ווערט געלערנט לויט די נייעסטע מעטאדען.
6567

קילינסקיעגא 4, וואוינונג 45.

שייטלען

מיט פאריזער שריגדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען

ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט

צו ביליגע פרייזען

-- און אנדולאציע --

ביי קערש, סקווערא 15

מאשין-לעכער

ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי

ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

אנאנס ביז 15 ווערטער

פריוואט-פאסטענס

א קוואליפיצירטע האנד-נייהערין ווערט גע-זוכט. צו מעלדען זיך נאווראט 8, ביי סורמיסקא.

א שיק-יונגעל פון 14–16 יאהר ווערט גע-זוכט פון זאפארט אין יובעליר-געשעפט ביי מ. ה. ליסאק, פיעטריקאווער 5.
66669

ס'ווערט געזוכט שטריקער-ארבייטער ביי דער פירמע פעטער, זאכאדניא 19.
6666

ס'ווערט געזוכט מיידלעך צו נייהען מענער-וועש און אבערהעמדער אויף גוטע בעדינגונגען. דרעוונאווסקא 16, ביי ראטמאן.
6668

א שטריקער-ארבייטער אויף אנ'8-ער מאשין, קוואליפיצירט, קען זיך מעלדען אלטשטאדט 15, זאקריקאווסקי.
6676

לאקאלען

צו פערדינגען זאפארט ביליג א שעהן צימער געאייגנעט צו יעדען צוועק, ביי י. כיימאוויטש, פיעטריקאווער 42, ערשטער שטאק.

קויף און פערקויף

געלעגענהייטליך און פריינזווירדיג צו פער-קויפען א ווילע אין פאדעמביע אין אנ'ערשטקלא-סיגען פונקט. איינצעלהייטען צו ערפאהרען ביי ווינאקור, זאוואדזקא 16a.

צו פערקויפען זינגער'ס א דריי-פעדימדיגער אבערלאק אין גוטען צושטאנד. געלער, אלעקסאנ-דריסקא 23.
6639

פערשידענעס

אלע בעלי-שמחות בעקומען ארויסגעבארגט ערשטקלאסיג געשיר מיט סאלידע פרייזען און קעל-נערס פריי אהן געלד, ביי ח. הארן, 11-טען ליסטאפאד 50.
6672

Pracownia sukień. Szyję sukień pg. najnowszych modeli od **5 zł.** Południowa 20, m. 84.
6670

אכטונג. די בעסטע און געשמאקסטע כשר'ע מיטאגען ביליגער ווי איבעראל גיט ארויס דער בעוואוסטער היגיענישער רעסטאראן פון הערמאן לעווינסקי, פילסודסקיעגא 39 פר. 2 שט.
6621

URODONAL

CHATELAINA

Zwalcza reumatyzm podagrę piasek sklerozę

czyści nerki oczysz. wątrobę i stawy, łagodzi arterje i zwalcza otyłość

Do nabycia we wszystkich aptekach i skł. apt.
Przedstawicielstwo ul. Fredry 4 Warszawa

וויכטיג פאר מחותנים

און פאר אלע!

וועד עס וויל קויפען

פעדערן און פוך

זאל נור קויפען ביי חיים זישע פוקס.
לאדז, פולנאצנא 13
צו זעהר ביליגע פרייזען. געדענקט דעם אדרעס!

קאראקולענעם

דאמען-פאלטען

אויך א פאקענעס און א זרעבקענעס און א פיזעס פאלטען פערקויף איך גע-לעגענהייטליך

האטעל „מאנטייפעל"
זאכאדניא 45, צימער 17.

קונסט-פאטאגראפישער אנשטאלט

אויפנאהמעס צו מאטריקולען און פעסער

נור 1 זל. 6 שטיק

רעטושירט, ברוינע פארב, ווי אויך פאסט-קארטען אויפנאהמען צו ביליגע פרייזען. איך נעהם או, צו קאפירען פון אמאטארען.

L. LAKS מיט אכטונג
זשעראמסקיעגא 84.

צופאהר מיט טראמוואיען 8, 5, 6, 16 און 9.

וויכטיג פאר לאדז און פראווינץ!

מצבות פון 30 זל' אן

ביז צו די טייערסטע גראניט-דענקמאלען

פיהר איך אויס ביליג און סאליד. אויף וואונש בעזוך איך די ג' קונדשאפט אויך אויף דער פראווינץ קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אכטונג פירמע „GRANIT„
לאדז, פאטארסקא 39.
8138

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

17 זגיערזשער 17,

טעלעפאן 116-33

ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטן ד"ר גאלדשטיין-פאלאק, ד"ר יוסטמאן. ד"ר מ. קאנטאר, ד"ר ציענע, ד"ר ראקאווסקי, ד"ר ראזענצווייג, ד"ר רוזשאנער, ד"ר וויינבערג, ד"ר סטופעל. צאהן-ארצט גראדזיענטשיק-קאראשיאווא ווי אויך וויזיטע איין שטאט. רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, און ערצטליכע אנאליזען.

דר. מעד. בערמאן

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקה. מענער-שוועכע בעהאנדלונג א. סעקסועלע בעראטונג, נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אווענד, זונטאג פון 9–1 ביי'ן טאג.

פאר אונבעמיטעלטע–לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-
און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5–9 אווענד. זונטאג פון 10–1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע - פרייזען.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, וויל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל געזעהן היי באנדאזשען אויסגעצייכענט גאט דורך הרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראכירעגיונר בעוויזיגען זיכער דאס שווערסטען און געפעהר-ליכסטען בראך. אויך פאר הויקערס, ליימוגגען מיט הייל-נארעטען און שפא-ראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטס-פיס. ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע געטענע פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע ערטער. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבע-דינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בראנטש, פראפ. ד"ר י. מאריש-לער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.
סור נעהמען אויך אן טערוזבערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם ג' ה' דיר. י. ראפאפארט, דעם ספעציאליסט פון ארטאפעדיע האווינהאסט אין לאדז, וואולטשאנסקא 10, דריק איך אויס א הארציגען דאנק פאר זיינע 2 פראטעזיעס (גאנצע קינסטליכע פיס), וועלכע זענען זעהר לייכט און קינסטליך אויסגעפיהרט און א סך בעסער פון די, וועלכע איך האב שוין 2 מאל בעקומען אין ווארשא, ווינשענדיג איהם פיל ערפאלג אין זיין ארבייט, דריק איך אויס א עפענטליכען דאנק.

(–) דוד שפיעוואק, לאדז, זאווישא 37.

ווערקשטעל

פון

שירמס

און שפאציר-שטעקענס

ס. פייגענבוים,

לאדז, נארוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקנס צו קאנקורענץ-פרייזען.

נעמט אן אלערליי רעפעראטורן פון שירמס און שטעקנס

יעדער איינציגער

האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו

צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועו-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען. זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זל.

PROSZEK OD BÓLU GŁOWY DLA DOROSŁYCH

„KOWALSKINA"

USUWA NAJSILNIEJSZE

BÓLE GŁOWY

FABRYKA CHEM.-FARMACEUTYCZNA
„AP. KOWALSKI" WARSZAWA

ŻĄDAJCIE „KOWALSKINY" ZE ZNAKIEM FABRYCZNYM – SERCE W PIERŚCIENIU

A·K· ZNAK FABR.

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72

נעהמט אן פון 2½–4 און פון 7–8 אווענד

Dr. med

REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בעראטונגען

נעהמט אן פון 5 — 8 אווענד.
זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע האט זיך איבערגעצויגען אויף

טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אווענד, פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. Szymon Grinberg

צוריקגעקעהרט

וואוינט יעצט **פילסודסקיעגא 55**

טעל. 168-58. (פריהער פאלודניאווא 20)

נעהמט אן פון 8–9.30 און פון 4–6 נאכמיטאג.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט–18 גר.	פרייטאג און ערב-יו"ט–24 גר.	אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט–40 „	„ –60	„ 4
נאכ'ן טעקסט–12 „	„ –18	„ 8

איבער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אווארט

נעקראלאגען 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז – 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ – 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא–1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טאר מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg   Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.